

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Maračnina: Cetrletno Din 7-50, polletno Din 15—,
celeletno Din 30—.

Kdo je odgovoren?

Prva leta po prevratu se je vzdihovalo brez prav upravičene potrebe, saj je bilo zaslužka in denarja sorazmerno obilno. Prav tako vemo, da je nezadovoljnost z današnjimi gospodarskimi razmerami utemeljena in da je olajšanje nujno potrebno.

Ako so eni ali drugi sami krivi svojega gorja zaradi potratnosti in nedelavnosti, naj si postavijo pred sebe zrcalo in se popravijo. Tudi je res, da pri nas drug drugemu nagajajo in mnogi hočejo odgristi drugim zaslužek ali pa jim ga vsaj zmanjšati. En stan se hujuje nad drugim, zavistno si ljudje drug drugemu podstavljajo rogo. Ni pa tako pri davkarjih, kjer skoro vsakdo povzdiguje dohodke svojega bližnjega v nebo, ne da bi razumel, da bodo tudi njega sodili po drugili.

Odkar je naš dinar postal več vreden (vsi se tega veselimo), so postale zelo boleče rane, ki bi jih pravilna državna politika mogla ozdraviti: davki so ob nižanih dohodkih ostali isti in cene industrijskih izdelkov niso tako padle kakor cene kmetijskim pridelkom. Torej davki in draginja!

Država doslej ni znala zaobrtniti krmila tako, da bi ta rana manj skelela. Govori, piše in predlaga se vse mogoče, a izgleda kakor da se vrtimo okrog mrtve točke.

Slovenski kmet je spričo takih razmer še posebno prizadet, ker je večinoma bajtar in kajzar; če pa je gruntar, si ob današnjih stroških obdelovanja s tujimi močmi enako ne more pomagati iz stiske. Obrtnika tlačijo cene sirovin in orodja ter davek, da ne govorimo o delavcu.

V teh razmerah se mnogi vprašujejo: Kdo je za to odgovoren? Jaz sem že pred volitvami povedal na vseh zborovanjih odkrito: Tako bomo počivali, kakor si bomo postlali.

Slovinci so pri volitvah dali kroglice klerikalcem in radičevcem. Klerikalci se ne brigajo za kmeta, razen za njegov glas, obrtnik jim je sploh na potu, a za delavca se vedno boje, da ne bo pokoren. Oni vodijo politiko klerikalne malhe, ki bi rada vse in vsakogar dobila vase. Njim gre samo za moč in ker mislijo, da jim bo slovenski kmet še dolgo za hlapca, so se izjavili za tako zvano avtonomijo, to je, za nadvlado škofov v Sloveniji. S tem in s svojim grdim sovraštvom proti Hrvatom in Srbom so se zapletli v tako štreno, da so postali brez moči. 20 tigrov je 20 izgub za Slovence. Bolje bi bilo, da

smo Slovenci brez poslancev, kakor da imamo 20 klerikalnih tigrov in — 4 radičevce. To samo škoduje in prav je pisalo «Jutro», da nas samo na neposrednih davkih stane vsak tigar leta 1925, vsaj pet milijonov dinarjev. Klerikalstvo v Jugoslaviji je nekaj nemogočega, vse ga zaničuje in sovraži. To bi bilo sicer prav in je zaslužno, a vsa ta stvar gre na račun — volilcev!

Poreče mogoče kdo: Kaj pa vidva, gospoda Žerjav in Pivko, ali nista mogla več doseči? Naravno in pravilno je to vprašanje. Na to vprašanje lahko mirno in ponosno odgovoriva: Za svoje volilce, pa tudi za vso pokrajino sva mnogo več dosegla, kakor nama dajo moči kroglice naših volilcev. O toto sva več tisoč ljudi spravila h kruhu in tisočim izboljšala bedno stanje. Kjer sva mogla, sva delala za naše kraje in nešteto prav dragocenih gospodarskih uspehov za naše občine si lahko piševa v dobro. Kdor vidi, kakšne strahovite kozle strelja današnja vlada, bo še pravičnejše sodil delo naju dveh. Razume se, da bi rada dosegla še več in

marsikaj še bova, čeprav nama lastni rojaki mečejo dan za dnem samo polena pred noge. Od osmih mesecev mojega ministrovanja so štirje pretekli v volitvah, nato pa so klerikalci tri mesece vpili po Beogradu, da Bog varuj dr. Žerjavu kaj ustreči, boječ se, da bi še več dosegel za naše kraje. Nato je začela kriza, ki je julija prinesla «seljačko» vlado.

Kdo je torej odgovoren? Od radičevskih poslancev, izvoljenih v Sloveniji, sta dva Hrvata, ki se za naše kraje ne zmenita. Druga dva sta v Radičevi malhi in padeta na tehtnico za — Zagreb in Radičeve zahteve. To so za nas mrtve veje. «Tigri» pa nam v Beogradu samo škodo delajo.

Kdo je odgovoren? Odgovorni so tisti, ki so jih volili! Mnogi volilci se zaradi svoje kratkovidnosti kesajo, a do prihodnjih volitev je prepozno. Še bolj pa so odgovorni tisti, ki so slovensko ljudstvo zapeljali, da je volilo — tigre. To je velik del duhovščine in oni klerikalni priganjači, ki imajo dobiček od tega, če zmagajo klerikalci. Teh se naj primejo zapeljanci, kadar tožijo o slabih časih.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Politični pregled

Ko mi katoličani na praznik Treh kraljev jenjamo z božičevanjem; nastopijo za pravoslavne brate božični prazniki. Ker pa se zdaj v naši državi vpošteva praznovanje obeh veroizpovedi, vlada v beograjskem političnem življenju že 14 dni zatišje, a je verjetno, da ga ne bo motil nikak večji dogodek niti v nadaljnjih dneh, dokler ne minejo pravoslavni prazniki. Beležiti je samo

delovanje finančnega odbora Narodne skupščine,

ki je do torka dnevno imel seje in obravnaval novi državni proračun. Razprave so bile vrlo zanimive in poučne. Novi državni proračun naj bi znašal okrog 14 milijard dinarjev. Na vsak način je to preveč. Treba ga je znižati. Kako? Naravno s štedenjem. In res napoveduje vlada novo «politiko štedenja». A kako jo je pričela izvajati? Z znižanjem proračunskih postavk ministrstva za socialno politiko, torej tistega ministrstva, ki ima skrbeti za siromake in lajšati bedo. Nadalje hoče vlada zopet vreči na cesto par sto uradnikov. Na Hrvatskem pa že Radič izvaja štedenje na ta način, da zdaj sredi zime premešča učitelstvo, kar ne povzroča le obilo bridkosti učiteljskim družinam, marveč tudi obilo stroškov državi. Zoper tako «štedenje» je v finančnem odboru odločno nastopila opozicija in posebno samostojnodemokratski poslanci so ožigosali tako gospodarstvo, dočim je gospod Pucelj molčal.

Tudi vlada je zadnje dni imela več sej, na katerih je razpravljala

o osnutku zakona za izenačenje neposrednih davkov,

ki je tako krvavo potreben, posebno za nas Slovence. Toda, kaj pomaga, ko vladi delo kar ne gre izpod rok, deloma zaradi brezbriznosti, deloma zaradi neprestanih razprtij med radikalskimi in radičevskimi ministri. Vzporedno z zakonom za izenačenje neposrednih davkov se napoveduje tudi obravnavanje zakona za pobiranje draginje, čigar osnutek je tudi že dovršen, toda, kdo more napovedati, kdaj se ga bodo usmilili gospodje ministri. Na eni zadnjih ministrskih sej se je Radič zopet tako hudo sprl z nekaterimi radikalskimi ministri, da je zvečer ves ozlovoljen zapustil Beograd z navedbo, da je občutno prehlajen...

Vse to dokazuje, da obstojajo v vladi mučne razmere, ki se bodo po praznikih morale razčistiti. To pričakuje vsa javnost, pred vsem pa politični krogi. Tudi klerikalci vohajo, da diši po politični izpremembi, zato je dr. Korošec oni dan tako jadrno odhitel v Beograd in tam doli razlagal, da je odslej treba posvetiti vse sile

gospodarskemu napredovanju države

in da bi kazalo sestaviti koncentracijsko vlado, to se pravi, takšno vlado, pri kateri bi tudi klerikalci gredli svoj diskreček. Če bi

klerikalcem res bilo kaj na gospodarskem razvoju države, bi ji bili lahko posvetili svoje moči že od vsega početka, namesto da so samo rušili in uganjali hujskarijo. Jasno je torej, da dr. Koroščeve izjave o «gospodarskem razvoju države» niso nič drugega kakor zatajevanje polomljene avtonomije in ponujanje v vlado. Klerikalno švigašvaganje se je torej že zopet pričelo.

Najbolj samozavestna med vsemi parlamentarnimi skupinami je nesporno Samostojna demokratična stranka, ki dosledno neizprosno nastopa za ljudske pravice. Zato se njen krog vedno bolj širi, zato se neprestano učvrščujejo njene organizacije tudi v Sloveniji. Za 17. t. m. se obeta impozantna manifestacija samostojnodemokratskih idej. Ta dan se vrhovni vodja SDS

Svetozar Pribečević udeleži zborovanja zaupnikov v Ljubljani

ter bo skupno s svojim tovarišem dr. Žerjavom in drugimi govorniki podal slovenskim zaupnikom izčrpen pregled sedanjega političnega položaja in smernice za nadaljnje vztrajno delo v prid edino pravilne in edino jugoslovenske politike, ki jo zastopa SDS.

V naših sosednjih državah je zadnje dni bilo nekaj izredno pomembnih dogodkov. Največjo pozornost je v vsej Evropi vzbudila vest, da se je

rumunski prestolonaslednik Karol odrekel prestolu,

obvezujoč se, da šest let ne bo stopil na rumunsko tla, marveč raje živel kot navaden meščan na Švedskem. Razlogi njegovega koraka niso do podrobnosti znani, vendar pa se vé, da se je zaljubil v neko lepo žensko in da se želi raje posvetiti njej kakor kroni in žezju.

Drugi dogodek, ki se razvija v pravcati evropski škandal, pa ima svoje torišče v glavnem mestu Madžarske, v Budimpešti, kjer so razkrinkali

velikansko ponarejanje francoskih tisočakov, pa tudi drugih valut. Ponarejanje se je izvrševalo v madžarski vojaški tiskarni, udeleženi pa so bili sami visoki dostojanstveniki, ministri, generali in aristokrati. Policija je aretovala že celo vrsto teh odličnikov, med

njimi v prvi vrsti princa Windischgrätza, dočim je nekaterim uspelo zbežati. Ves svet z napetostjo in zgražanjem zasleduje tok preiskave, ki spravlja na dan strahovita razkritja o velezločinskem ponarejanju francoskega denarja.

Naša neposredna soseda Bolgarija ima zadnje čase vladno krizo. Vest, ki prihajajo, pravijo, da je

Čankov že podal demisijo

in da je Ljapčev sestavil novo vlado. Te vesti pa se še ne potrjujejo, zato je smatrati, da traja kriza še nadalje.

Od strani naše južne sosede Grčije pa moramo zadnje čase prenašati

drzna izzivanja, ki se utegnejo nad Grčijo še hudo maščevati.

Grčija zatira enako kakor Italija jugoslovenske narodne manjšine, na naše proteste pa še odgovarja z nesramnimi izpadi. Pa prišel bo čas, ko bomo tudi slabotno in propadajočo Grčijo krcnili po nosu.

Kakor je videti, nas dogodki od časa do časa opozarjajo, da na nobeni strani nimamo nič kaj simpatične sosesčine. Oprezno moramo biti napram njim, obenem pa širom po svetu iskati naklonjenosti. Končno smo tudi s Turčijo podpisali mirovno pogodbo in obnovili prijateljske stike. Napram Angliji in Franciji pa iščemo tesnejših poslovnih zvez. Pogajanja za trgovinsko pogodbo z obema državama so se že pričela.

DOPISI

POLJANE NAD ŠKOFJO LOKO. Občni zbor našega bralnega društva v Poljanah se bo vršil v nedeljo dne 10. t. m. ob 2. uri popoldne v društvenem prostoru z navadnim dnevnim redom. Vsi člani ste vabljeni še tem potom, da se ga udeležite v polnem številu. Na občnem zboru je prostor, kjer se lahko iznese vsaka nezadovoljnost o delovanju v preteklem letu, oziroma predlaga in določi delo ter smer za prihodnje. Naše društvo, ustanovljeno pred 13 leti kot bralno društvo, je v pravem pomenu besede danes prosvetno društvo, razširjajoče prosveto po že jako bogati knjižnici, broječi blizu 500 raznovrstnih

zabavnih, znanstvenih in gospodarskih knjig, ki so članom na razpolago. Priznati se mora z vso pohvalo, da se je teh knjig posluževalo članstvo v preteklem letu v prav lepem številu; bilo je okrog 800 izposojil. Dalje razpolaga društvo s polnim številom tamburaških instrumentov. Želeli bi bilo, da bi se zopet obnovil tamburaški zbor. Seveda, pri tem je treba požrtvovalnosti, potrpljenja, vztrajnosti in poslušnosti. Za vse to, posebno za knjige, ker knjižnico je treba izpopolnjevati z novimi knjigami, je pa treba sredstev, denarja, posebno, ker so knjige tako drage. Zatorej podpirajte vsi, ki se zavedate, to za naš kraj koristno in potrebno društvo!

JEŽICA. Ob prav obilni udeležbi je 19. decembra na povabilo sokolskega društva v šoli predaval profesor Pavlič in temeljito razložil predstavljanje o posmrtnem življenju pri starih narodih. Za vzgled je opisal Grke, kako so njihove duše (sence) trpele v Tartaru in se radovale v Eliziju. Poslušalci so z največjim zanimanjem poslušali gladko in z dovtipi posojeno predavanje ter glasno izrazili svoje zadovoljstvo. Dne 9. t. m. bo predavanje o radiju. Po predavanju koncert.

GORNJA SLIVNA PRI VAČAH. Tu smo 1. januarja zvečer 5 minut čez 7. uro občutili lahek potresni sunek, ki je trajal le nekaj sekund. Potres je malo prestrašil, drugih nesreč pa, hvala Bogu, ni bilo.

RIMSKE TOPLICE. Naše prostovoljno gasilno društvo je dne 31. decembra 1925. priredilo lepo uspeli Gasilski večer in se zahvaljujemo vsem, ki so pripomogli k animiranemu večeru, posebno pa pridnim gospodinjam za dobro in mnogobrojno pecivo. — O d b o r .

POLZELA. Tukajšnja podružnica Udruženja vojnih invalidov ima dne 17. t. m. svoj II. redni občni zbor ob 9. uri v prostorih g. Cizlja na Polzeli. Dnevni red je običajen. Poročal bo tudi delegat iz Ljubljane o važnih določbah novega invalidskega zakona. Vse vojne žrtve Savinjske doline pozivamo, da se zbora udeležijo.

SREDIŠČE OB DRAVI. (Drobne novice.) Umril je Martin Vrabl, tržan središki, oče gospoda Ivana Vrabra, ravnatelja kaznilnice v Mariboru, in g. Jakoba Vrabra, posestnika v Središču. S pokojnikom, ki je bil tih in splošno priljubljen človek, izgubi krajevna organizacija naše stranke zavednega člana. Naj v miru počiva, žalujočim

Ivan Albrecht:

Zlato srce

Povest.
(Dalje.)

«Bog te usliši,» je mrko odvrnil Maks, potem pa se mu je spet nekoliko zjasnil obraz. «Veš, tisti Foltan, saj ga poznaš, tisti je bil nekoč zašel tudi v naše kraje. Sam ne vem, kako tisto človeče vse zavoha, ve pač za vse. Malo dela, malo berači, malo veseljači, pa se klati okrog in pri vsem tem dobro živi. Ko je tedaj prišel k nam, je kar na lepem jel praviti mojemu očetu: — Veste, oče Lendauer, pri vas bi bilo treba premeniti kri, pa bi bilo vse dobro. Druge pomoči ni! — No, beseda je potlej dala besedo, dokler se nista z očetom zmenila. Rekel je, da bi bilo treba zame dobiti nevesto tu v spodnjem kraju. Tu, je dejal, so ljudje zdravi, čvrsti, pridni in pošteni, da je veselje. Ko je očeta zaskrbelo, kje se bo našla kaj prida ženska, ki bi hotela k nam, čim izve, kaj nas tare, je odvrnil Foltan, da bo to njegova briga. Seveda smo bili tega človeka vsi veseli in je živel pri nas, kakor da nam ni tuj. Zmenili smo se, da pojdem jaz v Celovec, da se malo razgledam tod po ljudeh... No, zdaj veš vse!»

* Običajen izraz za slovenski del Koroške.

Teško je spustil na mizo koščeno pest in povsili glavo. To je bilo nekako tisti čas, ko je bil Francelj prvič z Maksom v Pobrežju. Zato se je mlademu mizarju ob koncu znančevega pripovedovanja stemnil obraz. Skoraj sovražno ga je vprašal:

«Sta že kaj našla?»

«Oh,» je jeknil Maks, «našel bi že, našel. Saj so ta vindiška³ dekleta kakor rože. Samo Foltan je menda pozabil na svoje obljube; brez njegove pomoči pa si ne upam nič.»

Francelj je še vedno nekam mrko pripomnil:

«No, no, le dobro izberi, pa pazi, kje boš izbrall!»

V očeh mu je gorel tisti jezni ogenj, ki se ga je Nemeč vselej bal, kadar ga je opazil. Zato je tudi sedaj obmolnil in kmalu odšel proti domu. — — —

Izza tega razgovora se je Francelj bolj ogibal tega nemškega druga, toda Maksova skoraj poniževalna krotkost ga je naposled le premagala. Zato sta še nadalje ob nedeljah hodila po vaseh ves čas do Franceljevega odhoda. Ko pa je tisto nedeljo

³ Vindiški (windisch) = nemški izraz za slovenski. V obmejnih in narodno mešanih krajih ima izraz navadno žaljiv pomen. Često pa ga preprosti Nemeč rabi tudi brez zle misli in hoče s tem označiti Slovenca na Koroškem v nasprotju z onim s Kranjskega.

pred odhodom zapazil, da pleše Lendauer z Gozdnikovo Mojco, je nenadoma zavrela v njem pobesnela kri. Stisnil je pesti in zaškrtal z zobmi.

«Pri tej pa ne boš iskal zdravja svojemu rodu,» je siknil in stopil proti plešoščemu paru. Maksu, ki se je zibal v devetih nebesih, ko je čutil Mojčino roko v svoji, bi bila slaba predla, da ni mladenka takorekoč nevede spoznala nevarnosti in se oprostila nadležnega častilca.

Maks jo je ravno hotel pregovoriti, naj bi plesala dalje, ko je nenadoma stal Francelj pred njim. Prijatelja sta se premerila z očmi, rekel pa prvi hip ni ne eden ne drugi nobene besede. Naposled si je skušal pomagati Lendauer iz zadrege, češ:

Francelj, daj no s fanti zapeti tisto:

«Je lepa rdeča —»

Ali mizar ga je prekinil.

«Fant,» je jezno siknil, «sko začnem danes peti jaz, ne vem, kje in kod boš ti jutri pobiral svojega rojstva kosti!»

Še zaškripal je z zobmi, potem pa zaukal, da so se zapored ozrli plesoči pari nanj. Mojca se je bala zlega in je s svojimi toplimi, krotkimi pogledi skušala pomiriti fanta. Ko jo je videl tako pred seboj, se je Francelj kmalu tudi res nasmehnil. Objel jo je in zarajal ž njo, medtem ko je Maks obstal kakor malik in se tolažil v srcu:

«Le divjaj še danes, Kranjec napihnjeni, jutri te ne bo več! Potem ni vrag, da

naše sožalje. — Poročil se je g. Branko Jokanović, rudarski inženjer iz Sarajeva, z gospodično Marto Mikl-Kočevarjevo, veleposestniško hčerko iz Središča ob Dravi. Mlademu naprednemu paru naše iskrene čestitke. G. Jokanović povede svojo mlado ženico na svoje službeno mesto v Srbijo in izgubi središki Sokol na ta način zopet eno najmarljivejših svojih članic. — V politično šolo naše stranke v Mariboru je določila krajevna organizacija za Obrež-Grabe dva in središka krajevna organizacija dva naraščajnika. Iz Obreža sta to Jakob Bratuša in Franjo Šestan, iz Središča pa Rudolf Veselko in Matija Masten. — Elektranar Fala se je odločila zgraditi daljnovod do Središča in tako lahko upamo, da dobimo v doglednem času električno luč in silo tudi v Središču. Pogajanja se bodo v kratkem pričela in je občinski odbor že stavil svoje pogoje. O tej za naš kraj prevažni zadevi bomo še poročali.

ROGOZNICA PRI PTUJU. Na novega leta zvečer ob sedmih smo občutili potresni sunek, ki je bil precej močan in je trajal pol minute. Potres nas je sicer oplašil, a škode ni napravil nobene.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

TUJE IN DOMAČE DETELJNO SEME.

Danes kupujemo veliko deteljnega semena, ki prihaja iz tujih držav. Namesto da bi to seme doma pridelovali in sami izvažali, kakor se je to pred vojno godilo, ga moramo danes sami dobivati iz vnanjih držav. To je velika gospodarska hiba, ki nas stane vsako leto ogromnega denarja. Ta hiba je toliko večja, ker ni vnanje seme nič boljše kakor je naše domače, v gotovem oziru pa celo slabše. Največ deteljnega semena prihaja danes v naše kraje iz Italije. Temu semenu se pripisuje v obče večja občutljivost proti pozehi in sploh proti zimskemu mrazu. To seme je sicer lepo očiščeno, je pa navadno drobnejšega in zaradi tega slabšega zrnja.

Naše domače blago je za naše kraje najbolj utrieno in že zaradi tega najbolj zanesljivo. Treba pa je, da ta pridelek zopet povzdignemo in da ga razširimo in skušamo v večji meri pridelavati. Imamo kraje, kjer semenska detelja izvrstno

uspeva in kjer bi nam lahko še veliko več nesla, če bi je imeli kaj več naprodaj. To pridelovanje je treba pospeševati in skrbeti, da se domači pridelek tudi skrbno pripravi za kupčijo. Najmanj, kar moramo od domačega semena zahtevati, je to, da ga po mlavni skrbno očistimo, najprej od plevla in smeti in potem še od predenčnega zrnja. Pri domačem semenu se namreč redno opazuje, da je premalo očiščeno v enem in drugem pogledu. Kraji, ki pridelujejo semensko deteljo, bodisi za prodajo ali pa za dom, morajo priti tako daleč, da bodo imeli potrebne stroje za čiščenje detelje, pa naj imajo take stroje dotične kmetijske podružnice ali pa podjetniki, oziroma trgovci, ki se pečajo v večji meri z nakupovanjem deteljnega semena.

Prodajo smetnega blaga pa moramo sploh ovirati. Če zahtevamo od semena, ki prihaja čez mejo v naše kraje, da je popolnoma čisto in predenice prosto, moramo ravno tako od domačega kupčijskega semena zahtevati, da je skrbno očiščeno in prosto nevarne predenice. Interes našega gospodarstva zahteva to! Pregarjati moramo tudi vse druge sleparije, ki se gode z deteljnim semenom in na katere bo treba opozoriti v tem listu.

NAROČILA NA DETELJNO IN PESNO SEME.

Pri nas imamo to slabo navado, da kupujemo in naročamo potrebna semena šele takrat, kadar jih je treba sejati ali pa tik pred tem časom. Zato se rado dogaja, da moramo semena okrog iskati pri raznih tvrdkah ali ga pa sploh ne dobimo v zaželjeni kakovosti. Zgodi se tudi, da ga moramo v zadnjem času, ko ga že sploh zmanjkuje, dražje plačati. To velja pri semenih kakor tudi pri vseh drugih gospodarskih potrebščinah. Dosedanje izkušnje nam to potrjujejo. Čudno pri vsem tem je le to, da se ne izmodrujemo in da čakamo raje do zadnjega, kakor da bi si o pravem času zagotovili potrebna semena. To vendar ni gospodarsko! Čudno je tudi to, da ravno mali posestniki tako radi odlašajo z naročevanjem semena in če ga imajo pozneje tudi dražje plačati in dobiti v slabši kakovosti. Kako naj si to razlagamo?

Skrben gospodar bo v pravem času in dosti zgodaj poskrbel za razna semena. Tako delajo vsi boljši in večji posestniki, ki so prepričani, da je tako bolje in jim tudi gospodarski čut tako narekuje.

Pri nas delujejo po deželi povsod kmetijske podružnice, ki imajo med drugim tudi to nalogo, da preskrbujejo svojim članom potrebna semena, gnojila in druge potrebščine. Obračajmo se na nje in naročajmo potom svojih podružnic potrebna semena. Na ta način pridemo do zanesljivo dobrega semena in o pravem času, podružnice same pa do svojega dela! Veliko dobrega bi lahko storile podružnice za svoje člane, ako bi se zavedale svojega poklica. Tako pa mnogo podružnic ne ve kaj drugega početi, kakor da pobere članarino in da se enkrat na leto zbere k občnemu zboru, pa tudi v tem primeru poglavitno zaradi volitev. Naloga podružničnih odborov je, da grede članom s svojim poslovanjem na roko, da zbirajo naročila na semena, gnojila itd. Vse delovanje podružnic bi na ta način oživelo in doseglo tudi svoj namen.

Čas za preskrbovanje semena potom podružnic nastopi že v tem mesecu. Že sedaj se je pobrigati, da dobimo pravočasno potrebna deteljna in druga semena. Glavna družba ima preskrbeti le toliko enega in drugega semena, kolikor ga njeni člani potrebujejo. V nasprotnem primeru bi trpela družba škodo, ker bi ji seme ostajalo ali bi ga pa premalo naročila. Tekom tega in prihodnjega meseca bi se morala zbrati naročila, da bi organizacija semenske preskrbe prav uspela in da bi prišle tudi podružnice do svojega dela, člani sami pa do zanesljivo dobrega semena.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Prejšnji teden so pri nas in v inozemstvu cene žitu močno poskočile, vendar so ta teden zopet malo oslabele. Na novosadski blagovni borzi se je prodajala pšenica po 295 do 300 Din, turščica po 120 do 130 Din, moka «0» pa po okrog 465 Din za 100 kg na debelo.

ZIVINA. Cene v zadnjem tednu pokazujejo majhno izboljšanje. Na zagrebškem tedenskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli, prvovrstni 10 do 10⁵⁰ Din, drugovrstni 8 do 9 Din, tretjevrstni 7 do 7⁵⁰ Din, krave, prvovrstne 8 do 8⁷⁵ Din, drugovrstne 6 do 7 Din, tretjevrstne 3 do 5 Din, teleta 10 do 12 Din, svinje, hrvatske, pitane 14 do 15 Din, sremske 13 do 15 Din, zaklane sremske 15 do 16 Din.

ne bi s Foltanovo pomočjo izvabil tvoje grlice.»

In v njegovih ribjih očeh je vodenel tisti topi smeh človeka, ki krađe skrivaj, ker si ne upa prosto vzeti...

Francelj je medtem šepetal Mojci:

«Ali boš res mislila name, ko me ne bo več tukaj?»

Dekle je dahnilo samo:

«Francelj —»

Potem on:

«Najraje bi te vzela s seboj, da bi te kakor ptičko skrila v svoje dlani.»

Ona se ga je oklenila tesneje. Vsa je gorela in glavo je povešala, ko mu je obljubljala:

«Koder boš hodil, bom s teboj.»

Francelj je zaukal in zavihtel klobuk v zrak. Pa je stopil k godcu in vrgel predenj srebrn goldinar:

«Godi, fant, godi za Kranjca! Ujujujuhuhu!»

In spet v krog in v raj, kakor da pleše za sama sveta nebesa.

Mojci se je že vse vrtelo, vendar se ni branila.

«Ali prideš še kaj,» je vzdihnila, ali pa boš pozabil na Pobrežje?»

«Pa da pozabim na ves svet, nate ne bom!» je zatrdil Francelj.

V tej omotični radosti je bežal čas hitreje od misli. In tisti večer je bilo prvič, da se nista z Maksom skupaj vračala v

mesto. Francelj je moral z Mojco, ko ji je bilo treba povedati še toliko in toliko, da sploh ni mogel govoriti. Samo gledal jo je in stiskal k sebi, a bolj sta se bližala njemu domu, hujše mu je bilo. Šele na vrtu, ko sta bila skrita v senci sadnega drevja, jo je zaprosil:

«Samo tega se ogiblji, tega prekletega Maksa!»

«Kam pa misliš?» ga je mirila Mojca.

«Nič! Šaj ti tudi povedati ne morem. Samo to ti rečem: Če bi se zmotila s samim vragom, bi ti laglje odpustil, nego da se kdaj zapleteš s tem človekom.»

Dekle mu je odgovorilo z vročim poljubom, vzelo nagelj z nedrij in mu ga zataknilo za klobuk. Ko ga je potem spet poljubila, je začutil njene solze na svojem licu.

«Oj, ti moj ljubi deklič,» se je razveselil. «Ko pridem spet, pridem ob belem dnevu! Takrat se nama ne bo treba skrivati po vrtu.»

Tako se je bil Francelj poslovil in je ostal mož beseda.

III.

Je lepa, rdeča, kot nageljn cvet,
sam Bog jo je vstvaril to dečko na svet.
Narodna pesem.

Medtem ko je mojca sanjala najslajše dekliške sanje in hrepeneče pričakovala dragega v trdni veri, da je njena ljubezen znana samo njej in tistemu, za kogar gori,

je Francelj pripravil doma vse, kar je treba, kadar pričakuje hiša mlade gospodinje. Po Celovcu pa je taval poparjeni Maks, ki ga je zdaj pa zdaj prišel tolažiti nemški Foltan, češ, da naj nikar ne obupa. Maks mu je nekaj časa verjel, nazadnje pa se je naveličal praznega obetanja. Ko je prišel nekoč Foltan k njemu v mesto, ga je trdo prijel, toda potepuh se je vil kakor jegulja in nazadnje dejal:

«Dobro! Če vam ni všeč, opravite samil!»

Maksa je pogrelo. Prisolil je možicljivo krepko zaušnico in ga pograbil za vrat:

«Še eno tako mi zini, pa si opravi! Pri tej priči te zadavim! Ali ne veš, veternjak zanikrni, da moram imeti to dekle, ker moram imeti zdravje!»

Še dalje je hrulil in rjul ter davil presečenega Foltana. Ali možina je bil uren. Kakor bi trenil je z obema rokama navalil na besnega Maksa in ga z leve in z desne hkratu sunil v lakotnico, da je fant v hipu izgubil vso svojo moč, izpustil Foltana in se opotekel.

Ko je bil potepuh spet prost, se je razkoračil:

«Če mislite, da smo take megle tod po naših krajih, ste na zlodjevo slabem potu! Sploh pa ne vem, kako vse skupaj mislite. Takemu človeku, ki mu takorekoč smrt čepi za tilcem, naj preskrbim dekle, seve, najlepše in najbrhkejšo dekle, kar sem jih

Kratke vesti

— Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 5. januarja v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 791-80 do 801-80 Din, 100 italijanskih lir za 226-42 do 228-82 Din, 1 dolar za 56-10 do 56-70 Din, 100 češkoslovaških kron za 166-30 do 168-30 Din.

— Vinski sejem v Metliki. Tukajšnja vinarska zadruga priredi v četrtek 28. t. m. ob 12. uri v prostorih Narodne čitalnice v Metliki veliki vinski sejem in razstavo prvovrstnih starih in novih vin iz vseh vinskih goric metliškega sednega okraja. Vsa vina bodo dan pred prireditvijo strokovnjaško preizkušena in ocenjena. Izbira bo velika, cene primerne.

BELEŽKE

+ Čudna kmetška demokracija. Zadnji «Kmetški list» piše, da predstavlja nova vladna politika zavest kmečke demokracije, ki pravi, da vladaj v kmečki državi kmet v sporazumu z ostalimi stanovni. To bi bilo prav lepo, ako bi bilo to res. Mislimo pa, da ta nova politika v nobenem oziru ne predstavlja kmečke demokracije, v kateri vlada kmet, ker vladajo pač Radič, Prepeluh in Pucelj, ki se za našega kmeta še toliko ne zmenijo, da bi ga vprašali, če je zadovoljen, da mu v državnem proračunu ne nakažejo nobenega denarja za ceste v Sloveniji. Posebno poslanec Pucelj kot član finančnega odbora bi bil v prvi vrsti dolžan, da se pobriga za naše ceste, kar je že tolikokrat obljuboval. Tega ni storil, pa je zato upravičeno vprašanje, kakšna kmečka demokracija je to, ki kmetških potreb sploh ne upošteva. Kmetška demokracija bo prišla šele takrat do popolne veljave, kadar se bo kmet v resnici zavedel svoje moči, pa pognal take svoje zapeljivce, kamor spadajo. Takrat bo kmet v resnici zavladal v sporazumu z drugimi stanovni.

+ Dr. Korošec in Stepan Radič. Dr. Korošec še ni pozabil svojega starega prijateljstva s Stepanom Radičem, ki je bil svoječasno njegov pristrčen zaveznik. Še vedno upa, da se bo Radič povrnil na staro separatistično pot in da bosta kmalu zopet skupaj prišla. To svoje upanje je izrazil očitno prejšnji teden na klerikalnem za-

upnem shodu v Ljubljani, ko je dejal, da ne želi, da bi se Radičeva stranka razbila, ker še vedno upa, da se bo Radič povrnil na staro pot. Rekel je, da Radiču iz srca želi, da bi ostal še par mesecev na vladi, ker bo medtem položaj dozorel za nove volitve, pri katerih bi zopet skupaj nastopila. Dr. Korošcu ni torej v resnici prav nič mar za to, kaj počne radičevska vlada v škodo našemu ljudstvu, njemu je predvsem za to, da se zopet združi z Radičem in uganja naprej svojo brezplodno separatistično politiko. Glede na dr. Koroščevo izjavo pa smo samo radovedni, kaj pravi k njej poslanec Pucelj. Ako se namreč izpolni up dr. Korošca, bo poslanec Pucelj frčal na dolgo in široko. Takrat se bo bridko kesal, da je podpiral Radiča in s tem neposredno tudi klerikalce. Dr. Korošca je po Radičevi slabi družbi že hudo bolela glava, pa bo tudi še poslanca Pucelja, ako ga že sedaj boli, ko hodi domov brez drobtin iz Radičeve torbe.

+ Ne za kmeta, ampak za stranko! Pretekli teden je dr. Korošec govoril na shodu klerikalnih zaupnikov v Ljubljani. Ob tej priliki je izjavil, da je bil doslej pri vseh volitvah glavni cilj, da se klerikalna stranka ojači. Dejaj je, da se klerikalna stranka ni toliko borila za svoje ideale kakor pa za to, da se ojači. Dr. Korošec je ob tej priliki popolnoma odkril svojo dušo. Torej klerikalna stranka se ni borila nikdar za to, da bi v resnici hotela kaj dobrega storiti za slovensko ljudstvo, pač pa za to, da vpliva v svoje mreže čim več nezavednih ljudi in da bi se tako njenim voditeljem tem bolje godilo. Sedaj tudi razumemo, zakaj so klerikalci vsa leta ovirali v Narodni skupščini delo za ureditev naših razmer in zakaj so neprestano povzročali vladne krize. To se je godilo vse z namenom, da bi lahko ljudstvo neprestano hujskali in ga imeli na svojih vajetih. Kdo naj jim odslej še kaj zaupa?

+ Davčne olajšave. «Kmetški list» piše, da ni dolgo od tega, odkar je stopil Radič v vlado, pa so se za kmeta že napravile razne davčne olajšave. «Kmetški list» bi zelo dobro storil, če bi povedal, kje so tisti kmetje, ki občutijo te davčne olajšave. Ravno pod radičevsko vlado so se davki tako neumljeno izterjavali kakor še nikdar prej, četudi so obenem padle cene vsem kmetijskim pridelkom.

+ Drobtine iz Radičeve torbe. Za novo leto smo dobili od vladne večine res prave drobtine.

Radikalno-radičevska večina v finančnem odboru, ki razpravlja o novem državnem proračunu, je sklenila, da dobi Slovenija za svoje ceste samo dva milijona dinarjev, kar je toliko, kakor nič. To so tiste drobtine, ki jih je obljuboval poslanec Pucelj iz Radičeve torbe. No, obenem so tudi sklenili, da se pri gradbenem ravnateljstvu za Slovenijo odpusti iz službe poleg nekaterih drugih uradnikov tudi šest inženjerjev. Gospodje iz vladne večine so pač mislili, da so tudi inženjerji nepotrebni, ako ne dajo denarja za ceste v Sloveniji, tudi nobenega dela ne bo. Zato so sklenili, da se razen v Ljubljani odpravijo posredovalnice za delo v Mariboru, Celju in Murški Soboti. Delavci, ki jih vabi zadnje čase Puceljeva-Prepeluhova stranka v svojo sredo, pa naj gredo po svetu s trebuhom za kruhom. Zanje v Sloveniji ni dela in jela, ker je vladna večina mnenja, da si naj kmetje ceste sami popravljajo, ako se hočejo voziti po njih. Z odpravo posredovalnic za delo, ki so pri nas mnogo dobrega storile pri pobijanju brezposelnosti, pa so še posebno prizadeti prekmurški poljedelski delavci, bajtarji, ki so jim te posredovalnice vsako poletje preskrbovale delo, da so mogli preko zime preživeti svoje družine. Iz navedenega je dovolj jasno razvidno, kakšna je tista kmečko-delavska politika, ki jo priporočata v «Kmetškem listu» poslanec Pucelj in njegov tovariš Prepeluh. Ta politika uničuje pri nas kmeta, obrtnika in delavca, ki so drug na drugega navezani, zakaj ako nimata obrtnik in delavec denarja, ga tudi kmet nima, ker ne more ničesar prodati; ako pa se kmetu slabo godi, pa se nasprotno še slabše godi vsem drugim stanovom, ker tudi kmet ne more ničesar kupiti in plačati. Za novo leto smo dobili res zelo suhe drobtine iz Radičeve torbe!

+ Neznani junak. «Slovenec» je te dni odkril novo doslej še neznano junaštvo dr. Korošca. Zapisal je namreč, da je dr. Korošec tisti mož, ki je vrgel staro Avstrijo iz tečajev in položil prvi temelj sedanji naši državi. To odkritje je presenetilo vso javnost, ki se čudi, zakaj je «Slovenec» o tem junaštvu dr. Korošca doslej tako trdovratno molčal. Morebiti se bo sedaj spametoval, pa nam bo še povedal, kako se je dr. Korošec na čelu Rusov in Srbov boril proti Avstriji in kako je ljubljanski škof leta 1914. rotil za žive in mrtve slovenske fante, naj ne gredo v vojno za presvitlega cesarja na Dunaju. Nerodno je

kdaj videl! Kakopak! Gozdnikove Mojce ne pogleda živ krst in revica komaj čaka, kdaj potrka Maks Lendauer, da pojde umirat z njim!»

In se je zasmel s tako peklenko zlobnostjo, da je Maksa zazebló do mozga. V trenutku je bil popolnoma premagan. Začutil je razločno, kakor še nikoli dotlej, kakšen nihč pod solncem je, da se lahko vsako bitje igra z njim, celo ta revni potepuh, ki se sicer živ krst ne zmeni zanj. In naenkrat je zatoniло v njem vse, kar je bilo moškega: ponos, pogum in čast. Tresel se je kakor dete, v oči so mu silile solze, a roke so se mu nehote sklenile:

«Za božjo voljo, Foltan, ali si res pozabil na svojo obljubo?»

Ne, nemški Foltan ni pozabil, ali da bi ga kdo tako spominjal obljub, kakor je bil pravkar poskusil Maks, tega ni hotel.

«Hm, vidite,» je dejal, «to je zdaj druga beseda. Tako se dá govoriti. No, poslušajte! — Vse skupaj ni tako lahko, kakor smo si mislili!»

Bilo je par dni pred tisto nedeljo, ko je Foltan po maši prerokoval Mojci. Tako sta se bila domenila s Foltanom; kajti potepuh je bil izvohal vse do najmanjših podrobnosti. Pravil je tedaj Lendauerju:

«Ta Mojca je trd oreh; nazadnje ste tudi vi nekaj krivi tega. Tisti kranjski mizar, tisti Francelj, ki sta vidva vedno tičala skupaj, jo je čisto zamrežil. Dekle seveda misli, da živ duh nič ne vé o tem, toda v resnici

vedo vsi, kdor hoče. Dasi je hodil samo plešat, ga pozna vse Pobrežje: Tisti Kranjec, pravijo, takih je pa malo! Raven ko sveča, zal fant, da je veselje! Pa tudi priden je, ponosen in vendar prijazen. Menda bo doma prevzel domačijo. No, malo svojega sveta, streha nad glavo, pametna glava in pridne roke, blagor mu. Gozdnikovo je videl rad; pa ne bi bilo slabo za dekle, če bi res prišel ponjo. Tako si pripoveduje vse Pobrežje. Celo fantje, ki nikoli niso prijatelji tujih gostov, kadar gre za dekleta, ga imajo v čisljih. «Ja, Francelj pa res ni narobe človek,» pravijo. In če pridete h Gozdnikovim, se dela samo Mojca, kakor da ga ne pozna. Ostali pa vsi — samo, da ga omenite: «A, tisti? E, Foltan, to ti je fant!» Gozdnica mi je celo kar naravnost rekla: «Veš, Foltan, kadar bomo naši Mojci iskali ženina, pojdeš na Kranjsko, pa mu poveš. Sicer se je smejala poleg, toda Mojca je vsa zardela zbežala iz sobe, Gozdnik je zadovoljno prikimal in oba fanta sta se muzala, češ: «To se bosta Mojca in Francelj že zmenila brez Foltana». Pa sem vzel pot pod noge in sem jo res mahnil čez Ljubelj. Mislim sem, naj pa pogledam, če tudi fant tako gori. — Dolga pot, vam pravim, huda pot; ali ker sem že enkrat obljubil, se ne zbojim nobenih težav. Ko pridem tja, malo oprezujem in takoj vse izvem. Bohinčev Francelj je fant od fare in gospodar, da malo takih. Stari ga kar ne more prehvaliti. Menda si je izbral na Koroškem nevesto, bojda trdnega kmeta hčer. No, žal

ji ni treba biti, če pride k Bohinčevim za mlado. Grunt, dasi ni velik, je brez dolga, hiša na novo popravljena, poleg tega ima pa Francelj dela, joj, kakor da ni nobenega drugega mizarja na svetu. Od zibeli do krste in vse, kar je vmes, vse naročajo ljudje pri njem. Bale dela samo on. Že sedaj se mu jih je zaročilo toliko, da ne podela dve leti, pa najsi bi tudi delal dan in noč... Tako so mi vedeli povedati ljudje, ki so mi tudi pokazali hišo. Čedna hiša, moram reči, in v Pobrežju je malo takih. Pa lesa pri hiši, huj, take skladovnice, kakor da je človek prišel na kako žago. Ko stopim v hišo, me fant takoj spozna. «No, Foltan,» pravi, «kaj je pa tebe prineslo?» Vedel sem brž, koliko je bila ura, pa sem dejal: «J, noge, noge so me prestavile čez Ljubelj! Potlej pa, če Mojca želi, saj veš, kdo bi odrekel!» Fant se je namuznil: «Katera Mojca?» «Saj res,» pravim, «tega imena je na Koroškem veliko, še v Pobrežju jih je za en mali legijon, prava je pa le ena, ali ne?» Beseda je dala besedo, dokler nisem izvedel, da je Francelj že vse pripravil, kar se mu je zdelo primerno in potrebno za mlado gospodinjico. Izročil in sporočil sem mu cel kup najtoplejših pozdravov, da se mu je kar samo smejala. Še stara sta bila vesela, ko sem jih belil in solil take, da so se še mene samega lotevale skomine po mladih dneh. Nazadnje sem dobil drobno pisemce z naročilom, naj ga nesem Mojci in naj jo pozdravim, pa tudi oba brata in očeta ter mater in še menda vse Pobrežje povrh. Tako, ljubi moj gospod

samo to, da je «Slovenec» takrat, ko se je dr. Korošec boril proti Avstriji, prinašal pesmice, ki so se začele z besedami: «Srbe na vrbe!»

Prijava vojnih žrtev za prevedbo po novem invalidskem zakonu

Vsi vojni invalidi, vdove in sirote se morajo po novem invalidskem zakonu prijaviti v svrhu prevedbe. Rok za prijavo traja tri mesece po sprejemu zakona in mine dne 17. februarja 1926.

Po tem roku vložene prijave se ne bodo več upoštevale, zato naj vsakdo pazi, da ga ne zamudl. Prijave sprejemajo pristojna okrajna sodišča (kjer prijavitelj sedaj stalno stanuje). Vsakdo, ki se prijavi, mora prinesiti s seboj:

1.) **Potrdilo ministrstva za socialno politiko, da mu je od specialne komisije priznana pokojnina.** Ker specialno sodišče v Beogradu še dosti primerov ni rešilo in še mnogo invalidov, vdov sirot ni dobilo takih potrdil ministrstva za socialno politiko, naj vsi dotični pri prijavi pred sodiščem izjavijo, da še nimajo teh potrdil in da jih predložijo, kadar jih bodo dobili bodisi tudi še po preteku roka za prijavo, to je dne 17. februarja 1926.

2.) **Sklep deželnega ali okrožnega sodišča, da mu je priznana ali odmerjena pokojnina in eventualno drugi pripadki.** Kdor ima tak sklep poleg gori navedenega potrdila ministrstva socialne politike, naj ga vseeno predloži. Kdor pa nima potrdila ministrstva o reviziji specialne komisije in ne sklepa deželnega ali okrožnega sodišča o pokojnini, naj to pri sodišču navede in naj se izkaže z invalidskim uverjenjem, vdove, sirote ali svojci pa s plačilno polo nekdanje vojaške intendantance ali z odrezkom nakaznice.

3.) **Potrdilo pristojne finančne uprave, to je računovodstva delegacije ministrstva financ v Ljubljani, da mu pokojnina ni ustavljena.** Kdor se zglaš sam pri računovodstvu v šentpeterski vojašnici v Ljubljani, mu bodo tako potrdilo takoj izstavili. Sicer je pa Izvršni odbor Udruženja vojnih invalidov izposloval, da bo omenjeno računovodstvo uradno razposlalo taka potrdila vsem, ki jim pokojnina ni ustavljena, odnosno nekaterim navedlo, zakaj je prekinjena. Oni, katerim pa je ministrstvo ustavilo pokojnino,

računovodstvo ne bo izdalo ali poslalo takih potrdil. S tem bodo nekako obveščeni, da so predlagani potom specialne komisije za redukcijo.

Kdor od onih, ki prejemajo redno pokojnino, slučajno ne bi prejel takega potrdila do 25. t. m., si ga mora poskrbeti sam pred 10. februarjem 1926., da more prijavo še toliko pravočasno izvršiti, da bo lahko poslal potrdilo okrajnemu sodišču, da se je prijavil računovodstvu v svrhu nadaljnjega neprekinjenja nakazovanja. Računovodstvo mora imeti vsa potrdila sodišč v rokah do 21. februarja 1926.

4.) **Potrdilo, koliko je plačal davka za časa nesposobljenosti (pri vdovah in sirotah tudi mož ali oče) in koliko ga plačuje sedaj.** To potrdilo si mora poskrbeti pri davčnem uradu vsak sam. Davkarje so jih dolžne po zakonu izstaviti brez takse. Nekateri bodo mogoče morali iskati taka potrdila pri dveh davčnih uradih, in sicer tam, kjer so bivali stalno za časa nesposobljenosti, in tam, kjer prebivajo sedaj. — Aktivni vpokojeni oficirji-invalidi morajo poleg vsega gori navedenega predložiti še dekret o vpokojitvi. Družinski očetje in matere ter oni, ki vzdržujejo starše ali svojece, naj vprašajo pri prijavi, katere dokumente jim je treba še naknadno predložiti glede priznanja dodatkov.

Potrdila, ki jih izdajajo sodišča pri prijavi, je treba brezpogojno najkasneje do 21. februarja 1926. poslati računovodstvu delegacije ministrstva financ, odseku za vojaške mirovine v Ljubljani, šentpeterska vojašnica, najbolje priporočeno ali osebno. Kdor ne predloži potrdila do tega dne, se mu pokojnina prekine.

Sodišča morajo sprejeti sploh vsako prijavo. Ker ne ve nihče, kdo je predlagan za redukcijo, posebno državni nameščenci, ki ne prejemajo pokojnine in se jim ni mogla ustaviti, naj se vsak prijavi sodišču.

Reduciranci bodo po novem zakonu šele dobili obvestila, ali je redukcija potrjena ali ne. Vsak reduciranec bo imel pravico šest mesecev za obnovo postopanja.

Izvršni odbor v Ljubljani.

Moderno gospodinjstvo.

Kuharica Urša: «Tvoj gospodar ti pač redno plača tvoj zaslužek?»

Kuharica Neža: «On že plača, toda milostljiva si vedno zopet vse izposodi od mene.»

DELAVSKI GLASNIK

Zaupniški zbor združenih neodvisnih delavskih organizacij v Ljubljani

Neodvisna delavska lista za volitve v Delavsko zbornico.

V nedeljo dopoldne se je vršil v dvorani restavracije pri «Levu» v Ljubljani sijajno obiskan zaupniški zbor zavednih delavcev in članov združenih neodvisnih strokovnih organizacij, na katerem je poročal g. Rudolf J u v a n o velikem pomenu izida volitev v Delavsko zbornico za neodvisne delavske organizacije, dr. B o h i n j e c o nujni potrebi skupnega nastopa narodnih socialistov in članov Samostojne strokovne delavske unije, g. K r a v o s pa je razložil način volitev. Po daljši razpravi je bila soglasno postavljena skupna lista Združenih neodvisnih delavskih organizacij z Rudolfom J u v a n o m kot nosilcem liste, na drugem mestu pa je ravnatelj O U Z D v Ljubljani dr. Josip B o h i n j e c.

Na zborovanju sta bili sprejeti soglasno naslednji resoluciji:

PRVA RESOLUCIJA.

Delegati, zbrani na zaupniškem zboru Združenih neodvisnih delavskih organizacij 3. januarja v Ljubljani pozdravljajo volitve v Delavsko zbornico, ker bodo dale delavstvu zakonito izvoljene zaupnike. Pozdravljajo pa tudi vzpostavitev Neodvisne delavske liste, na kateri so se združile vse narodnozavedne strokovne organizacije.

Volitve v Delavsko zbornico, najvažnejšo delavsko institucijo, morajo postati mejnik novega strokovnega pokreta. Doslej samo po sebi prepuščeno in teptano delavstvo mora v novi Delavski zbornici dobiti pravo, politično neodvisno, čisto in nesebično zastopnico vsega delavstva.

Neodvisna delavska lista, ki zastopa načelo, da bodi Delavska zbornica kot strogo strokovna institucija popolnoma nepolitična, si je nadelo nalogo, da bo potom svojih izvoljenih zaupnikov zahtevala, da vrši Delavska zbornica v polni meri vse one naloge, ki spadajo v njen delokrog in so danes še nerešene. Teh nalog je nešteto in jih v

Maks Lendauer, tako se trudim in potim za vas. Vidite Franceljno pismo, ki ga Mojca do te ure še ni videla ne brala. Za vse to planete nadme in me začnete daviti. Lepa hvaležnost, da bi jo zlodej!»

Maks, ki je z odprtimi ustmi poslušal pripovedovanje premetenega potepuha in ves čas ni niti trenil, se je ves stresel, ko je čul o pismu.

«Kaj piše?» je zajecjal.

«Hm,» se je porogljivo nasmehnil Foltan, «kaj pa naj ji piše? Sporoča ji, seveda, da jo mirno prepušča Maksu Lendauerju, svojemu dragemu prijatelju in tovarišu, ali ne? Kaj pa ji hoče pisati drugega? Saj je tudi na Kranjskem dosti Mojca, pa še prav brhke so in zale, samo da jim pravijo Minke, Micke ali pa Maričke, hehehe. Tako, ali ne, gospod Maks Lendauer, hehehe, a?»

Maks se je vil pod udarci Foltanovih besed.

«Foltan, za božjo voljo, Foltan, kaj si ob pamet? Ali ne vidiš, da bom znorel, če mi ne pomagaš?»

«Znoreli ste menda že, če ne zamerite, dragi moj Maks,» se je zarežal Foltan in pripomnil: «Pa brez moje pomoči, dragi moj, haha!»

Maks je bil kakor zver. Hipoma mu je bušila vsa kri v obraz, ko je zarjul:

«Človek, ali si sam hudič? Ali še nisi nikdar imel nikogar rad? Povej, kaj naj storim!»

Z obema rokama si je segel v lase in jel begati po sobi, kakor da je obseden. Foltan mu je sledil z očmi in se zadovoljno smehljaj.

«To je težko,» je mrmral kakor sam zase, «to je vražje težko. V prvi vrsti bi bilo treba temu ljubemu Maksu Lendauerju malo pameti, vsaj malo pameti. Ali kje naj jo siromak vzame, ko to blago ni na prodaj.»

Maks ni čul žaljivke. Kakor da se je pravkar predramil, je vprašal:

«Kaj praviš, Foltan?»

Potepuh se je potuhnil:

«Težave so, težave. Pot na Kranjsko je bila dolga in človek ne more živeti samo od božje besede, še manj pa od Lendauerjevih praznih obljub.»

Sklonil je glavo in izpod čela škilil proti Maksu, ki se je zavedel:

«Joj, zakaj mi pa ne rečeš?»

«Če komu služim, ne bom prosjačil,» je odvrnil Foltan s potepuškim ponosom.

Maks se ni obotavljal. Dal je več, nego je Foltan pričakoval, zato je bil njegov glas tudi takoj ves drugačen.

«Tako se govori med pametnimi ljudmi,» se je razveselil. «Zdaj pa, zdaj! Boste videli, kako bo hitro strah pri kraju.»

«Ali res misliš —?»

«Res,» je potrdil Foltan. «Kar sediva: kaj se bova razburjala, ko nama gre vse kakor namazano!»

Maks, ki je bil po mučnem napadu besnosti čisto brez volje, je brez oporekanja sedel za mizo. Foltan je izvlekel iz žepa že

precej zmečkano Franceljno pismo in prisedel.

«Pa beriva, no, da boste videli, kako kranjski fant piše svojemu dekletu. Pravim vam pa, da Francelj zna in da vam ne bo na škodo, če si kaj zapomnite.»

Potem je bral:

Ljuba moja Mojca!

Prede ti pišem teh par besedi, ti rečem in pravim, da samo zate moja ljubezen gori. In da bo večno zate gorela, te bo tvojim dragim odvzela. V nedeljo pridem čez visoke gore, čez visoke gore po tvoje zlato srce. Mater poprašam in tudi očeta, če imajo pri hiši kakšna dekleta. In če bi se toliko omehčali, da bi mi tebe za ženo dali. Pridem pa sam, da me ne bo preveč sram, če bi tvoj očka pretrdo govoril in me brez tvoje roke odslovili.

Še tole ti moram zdaj razodeti, da mi brez tebe ni moč več živeti.

Sprejmi pozdrave čez vse višave, čez vse doline in čez vse vode, čez vse ravnine in čez vse ceste, sprejmi pozdrave, iskrene in prave, v svoje zlato srce.

Te v duhu objamem, poljubim srčno, a s tem to pisanje končano naj bo!

Do groba samo tvoj

Francelj.

Ko je Maks doumel vsebino pisma, je bil popolnoma obupan.

«Kaj hočem sedaj, če sta že tako daleč?»

delovnem programu Neodvisne delavske liste navajamo le nekaj.

Izvoljeni zastopniki Neodvisne delavske liste se bodo z vsem svojim vplivom zavzeli za naslednja neresena in za delavstvo prevažna vprašanja:

Uvedbo starostnega, invalidnega in posmrtnega zavarovanja. Preskrba oseb, ki so iz tega zavarovanja izvzete (na pr. oni nad 70 let stari itd.).

Ureditev rudarskega zavarovanja.

Uvedbo zavarovanja v primeru brezposelnosti. Dokler tega ni, naj se izvedejo določbe zakona o zaščiti delavcev in se naj izda pravilnik o podpiranju brezposelnih.

Posebno pažnjo bo posvetiti vprašanju zakonite zaščite domačih delavcev.

Skrbeti bo za takojšnjo ureditev vseh neresenih vprašanj, ki se tičejo likvidacij inozemskih zavarovalnih zavodov kakor tudi ureditev vseh davčev, do katerih imajo naši državljani v tujih državah pravico.

Urediti bo vprašanje inspekcij dela, zlasti v vprašanju železničarjev in rudarjev, ki jih je izločiti iz kompetence rudarskih oblastev in železniških direkcij ter jih priključiti Inspekciji dela. Eno zelo važnih vprašanj bo tudi zavarovanje železničarjev in njihovih rodbin.

Zahtevati bo zakone o kolektivnih pogodbah, o razsodiščih za spore, ki izvirajo iz delovnih pogojev. Dalje novelizacijo obrtnega reda, zlasti v njegovih socialno-političnih določbah, posebno v vprašanju zaščite vajencev.

Skrbeti bo za zakon o plačanih delavskih dopustih; zakon o ureditvi delovnega razmerja za časa vojaške službe. Za zakonito jamstvo stalnosti delovnega razmerja za delavstvo in zasebne nameščence.

Tudi sledečim še neresenim vprašanjem bo posvetiti vso pažnjo, kakor n. pr. novelizaciji zakona o zaščiti delavcev in efektivno njegovo izvajanje; ureditev delovnega razmerja služkinj; zahtevati konzumentsko zbornico in zakon proti izkoriščanju s strani kartelov.

Zakon o zaščiti materinstva.

Davčne reforme, ublažitev davčnih bremen delavcev in nameščencev.

Izvedba agrarne reforme s posebnim ozirom na bajtarje-delavce.

Zakon o enakosti Delavske zbornice z drugimi zbornicami.

«Saj sem vedel, da bi jo brez moje pomoči zavozili,» ga je zavrnil Foltan. «Ali ste že pozabili, da Mojca o tem pismu sploh še nič ne vé?»

«Vé ali ne vé, to je vseeno,» je vztrajal Maks. «Kaj mi pomaga, ko pa v nedeljo pri Francelj sam in ji vse pové. Samo sme, bi se mi, če se kaj mešam vmes.»

Foltan je odkimal:

«Vam res ni pomoči. Kaj mislite, da vas bo kdo za ušesa vlekel v nebesa!»

«Kaj hočeš?»

«Svojo obljubo hočem izpolniti in vam preskrbeti deklino, ki ste si jo izbrali,» je z odločnim ponosom zatrdil Foltan. Maks, ki ga ni mogel razumeti in mu ne verjeti, je nekaj časa ves potrj molčal. Potem je dejal:

«Če to storiš, Foltan, dobiš plačilo, tako plačilo, da se ti še sanja ne o njem!»

Potepuh se je zakrohotal:

«Le pazite in ne bodite prenegli v obljubah; kajti jaz sem hud upnik.

(Dalje prih.)

Kmet in kmetica.

Posavski kmet, ki je bil precej gluh, je nosil jajca v Ljubljano. Na potu je srečal kmetico, ki ga je nagovorila: «Hvaljen bodi Bog!»

Kmet: «Jajca!»

Kmetica: «Sosed, kaj nosite?»

Kmet: «V Ljubljano.»

Kmetica: «Vi ste bedaki!»

Kmet: «Pet za dva groša!»

Zakon o pospeševanju ljudske izobrazbe.

Zakon o šolah za bolne otroke, zlasti za tuberkulozne.

Novelizacija zakona o privatnih zavarovalnicah.

Novelizacija zakona o trgovskih pomočnikih. Realizacijo rudarskega zakona po modernih socialnih zakonih. Tudi bo posvetiti vso pažnjo vprašanju ratifikacij konvencij mednarodnega urada dela in izvedbo rekomandacij tega urada.

Neodvisna delavska lista si je začrtala program bodočega dela v Delavski zbornici in tvorijo gori navedene zahteve le del tega delovnega programa. Izvoljeni delegati Neodvisne delavske liste bodo v novi zbornici posvečali vso pažnjo vsem tem važnim vprašanjem in bodo skušali z vso močjo vplivati na izvršbo tega programa.

Zbrani delegati vabijo vse pošteno in narodno čuteče delavstvo, da poveri svoje zaupanje le onim delavskim zastopnikom, ki se stavljajo odkrito in nesebično v službo delavskega razreda. Take zastopnike dobi delavstvo le iz vrst Neodvisne delavske ilste, za katero naj vsak volilec odda svoj glas.

DRUGA RESOLUCIJA.

Ugotavljamo, da je varstvena zakonodaja za ročno in duševno namezdno delavstvo v državi povsem negativna in koristim delovnih slojev škodljiva. Država najvitalnejšim vprašanjem socialne politike ne posveča nikake pažnje. Podpira težnjam namezdnega ročnega in duševnega delavstva nasprotna stremjenja.

Pri tej ugotovitvi se zavedamo dejstva, da je to stanje poleg brezbriznosti odgovornih činiteljev za naše potrebe v znatni meri zakrivila naša lastna razcepljenost in neorganiziranost ter pomanjkanje resnega zmisla za nepolitično stvarno in vztrajno strokovno delovanje.

Poudarjamo nujno in neodložljivo potrebo po močnem in enotnem strokovnem ujedinenju celokupnega namezdnega ročnega delavstva, ki naj v tesni združitvi s strokovnim gibanjem duševnega delavstva tvori najvišji forum za dosego zboljšanja našega gmotnega položaja ter s tem kulturne in moralne poudige delovnega naroda. Nalagamo svojim vodstvom v najvišjo dolžnost, da z največjim samozatajevanjem in z vsemi sredstvi streme za uresničenjem tega našega življenjskega cilja. Podpirati hočemo vsako stremjenje, ki nesebično zasleduje ta cilj. Obsojamo vse one, ki so strokovno gibanje delavstva zavedli v politične vode.

Prepričani smo, da je našemu ročnemu in duševnemu delavstvu predvsem potrebno strokovno-narodno ujedinenje; narod je osnovni temelj, na katerem moramo zidati svoje blaginje. Le močna narodna organizacija nas v mednarodnih zvezah more ščititi pred tujim imperijalizmom in izkoriščanjem.

K volitvam v Delavsko zbornico

Kadar se bližajo te ali one volitve, takrat vedno naši klerikalci vpijejo in udarjajo tudi na boben krščanske socialne pravičnosti. Klerikalcem ne gre v račun brez politike. Tudi pri Delavski zbornici ne. Kakšna je in ostane klerikalna politika za delavca, to vedo delavci najbolj sami. Najbolj jezi gospode klerikalce, ker v delavsko stvar nočemo vplesti ogabne politike. Zato smo združili na Neodvisni delavski kandidatni listi vse preudarno in zavedno misleče delavce, ki bodo v času volitev najodločnejše obsodili vse nepremišljene politike, kakor tudi prezrli krščanske socialne patriote in glasovali za kandidate Neodvisne delavske liste. V znamenju delavske solidarnosti bo tudi gotova zmaga! Tovariši, agitirajte vsepovsodi za Neodvisno delavsko listo! Naj raste in naj cvete, naj vzgoji delavsko zavest in solidarnost, kateri naj sledi veličastna delavska zmaga!

Udarec na delavske institucije

Kakor posnemamo iz poročil dnevnega časopisja, namerava RR vlada po sklepih finančnega odbora od preteklega petka in sobote ukiniti vsa nadzorništva dela, posredovalnice za delo in otroško varstvo, tako da bi nam ostalo le še bolniško in nezgodno zavarovanje. Če ostane pri sklepih finančnega odbora, bo s tem najhujše prizadeto delavstvo, ki se ima že več let sem boriti s silnimi težavami za obstoj.

Pri nas je brezposelnost že danes velika, a kakor kaže, bo postala še hujša. Glede na to bi morali posvetiti baš vso skrb posredovalnicam za delo, a jih kljub takim razmeram hočejo ukiniti.

To demontiranje socialnopolitičnih institucij, za katere skrbijo v vseh državah, se vrši pri nas pod krinko štedenja, medtem ko se za razne nepotrebne nabave meče denar v velikih zneskih na cesto. Posredovalnice za delo v Sloveniji so pri tem udarcu prizadete najhujše, ker hočejo razen ljubljanske zapreti vse druge.

V Sloveniji smo imeli posredovalnice, ki so delovale izmed vseh najbolje. Statistika pokazuje, da je potom posredovanja naših posredovalnic za delo bilo zaposlenih na tisoče delavstva. Ker se velik del našega naroda še danes težko preživlja doma, je jasno, da bo moralo na tisoče najboljših delovnih moči s trebuhom za kruhom v Nemočijo, Francijo, Kanado itd. ali pa životarilo brez posla doma, tako da bo treba uvesti podpore za brezposelne; če jih ne bo država, jih bodo občine, kajti na cesti ljudje ne bodo mogli umirati.

Rezultat petkovih in sobotnih pogajanj v finančnem odboru je živ dokaz socialne mlačnosti, obenem pa tudi najlepše spričevalo RR vlade, katero si bo delavstvo tudi dobro zapomnilo ter s to reakcionarno gospodo tudi obračunalo. Proti tem namenom dviga svoj glas naše delavstvo in se bo pri volitvah v Delavsko zbornico odločilo za Neodvisno delavsko listo, katere izvoljeni kandidati bodo šli v boj proti vsemu nasilju na delavstvu kakor tudi v boj za obstanek najvažnejših delavskih ustanov.

Podružnicam in zaupnikom Samostojne delavske strokovne Unije sporočamo, da je tajništvo SSDU v Ljubljani v Kazini, II. nadstropje, kamor je naslavljati vso pošto in kjer je dobivati potrebne informacije. Volilna pisarna Neodvisne delavske kandidatne liste pa je v tajništvu NSSZ v Narodnem domu, pritličje levo, kjer se enako dobe potrebne informacije.

PROSVETA

Tisoč in ena noč. Zbirka pravljic z Jutrovega. Za odrasle priredil Andrej Rapè. II. zvezek. Založila Učiteljska tiskarna. Strani 323. Cena 50 Din. Priljubljenih orientalskih pravljic «Tisoč in ena noč», ki so se svojčas celo v nemškem jeziku čitale med našo inteligenco, je izšel sedaj že drugi zvezek za odrasle. Prvi zvezek, ki je izšel v isti založbi in stane 40 Din, se je zelo priljubil. Rado ga bere vse, od preprostega seljaka do mestne inteligence. Enako lepo je ilustriran drugi zvezek z naslovno sliko v barvotisku in drugimi slikami, ki so tudi prav dobro pogodne. Jezik je lahak, razumljiv in kar ni dovolj lepo in bajno opisano z besedo, izpolnjuje fantazijo še slika. Drugi zvezek prinaša pravljice: Salomon in kraljica iz Sabe. — Nur al-Din Ali in lepa Perzijanka. — Zgodba o kralju Omarju, sinu al-Numana, in njegovih sinovih Šarkanu in Zau al-Makanu. Posebno v zimskih večerih so priljubljeno štivo te pravljice. — Za mladino je izšla v isti založbi posebna zbrana zbirka pravljic «Tisoč in ena noč». Nobena knjižnica ne sme pogrešati teh knjig in jih toplo priporočamo vsem prijateljem lepe knjige.

Kaj je novega na Gorenjskem

Precej živahno je na deželi in skoro v vsaki vasi se krešejo misli ter bliskajo uma svetli meči. Na eni strani pravi naprednjaki, na drugi pa klerikalci navadno pod komando duhovnikov, ktere slepo ubogajo kakor dobra živinica. Med temi ubogljivimi klerikalci so pa tudi strupeni jeziki, ki sejejo v domačem kraju zdražbo, pa sami ne vedo, zakaj. Toliko je gotovo, da mladine ni več mnogo v tem taboru, ali pa samo ona, ki se je spridila v klerikalnih društvih.

Radovljiška «antanta» je začela nekaj teže dibati in tudi štedi malo bolj, odkar so jo nekje drugod precej naučili krotkosti. Vir, ki je imel svoj začetek v državnih gozdovih, začenja močno pešati, in tisti, ki so vajeni piti iz njega, bodo kmalu razočarani. Letos ji je še nekaj rešil poslanec Pucelj, ki — odkar je Radičev — z veliko nemo dela tako, da gre klerikalcem v korist. Najprej je «izposloval», da se je razveljavila dražba v Pokljuki, zaradi česar bo precej stotisočakov manj ostalo med kmetiskim ljudstvom na Gorenjskem. Dober poslanec, kaj?

Tudi sicer bivši samostojneži — današnji Radičevci, zelo grede na roko klerikalcem.

Posebno se ponašajo klerikalci s prijateljstvom znanega g. Ažmana iz Hraš, češ, da jim je za gotovo obljubil, da bo njegova stranka prošila, naj na vsak način g. Radič v Radovljico nazaj premesti učitelja g. Pleničarja. Fina «napredna» stranka, kaj?

Sploh je položaj novih radičevcev kaj čuden. Dokler so bili domača stranka, je še šlo. Zdaj pa, ko so padli pod Zagreb in tistega, ki so ga prej obkladali s psokami, priznavajo za svojega voditelja, je postal njihov položaj prav smešen. Zato se pa poštenjeji možje nagibljejo k Samostojni demokratični stranki.

To vidijo klerikalci ter radičevci in zavoljo tega skupaj kakor iz enega roga tulijo na doktorja Žerjavo. Najbolj priljubljena laž je, da doktor Žerjav nima srca za — kmeta in da zanj ničesar ne stori, češ, da se briga samo za obrtnika in fabriške delavce. Zato pa v nebesa kujejo inženjerja Serneca, in seveda — Radiča. Obrekovanje pa ima kratke noge, kajti vsa Gorenjska ve, da je dr. Žerjav za pašnike in planine v korist kmeta več storil tekom pol leta kakor klerikalna stranka tekom 50 let, odkar ima gorenjskega kmeta v krempljih. 20 tigrov nas zastopa v Beogradu, pa ni nikjer videti kakšnega sadu, samo davki so tu in bremena. Na prazne čenče radičevcev ni vredno odgovarjati. Poleti je v njihovem imenu poslanec Kovačević na shodu na Bledu obljubil, da bodo kar državne gozdove razdelili kmetom. Zdaj imajo že sedem mesecev vlado v rokah in niti eden akt v korist kmetom, ki je bil poslan radičevskim ministrom v Beograd, ni rešen!

Sicer pa vsakdo dobro ve: čim več bomo dali dr. Žerjavu glasov in pa moči, tem bolj bo on dotično občino in okraj mogel krepko braniti.

«Domovina» se na Gorenjskem zelo širi. Kdor jo bere, vidi, da ni proti veri, da vsakogar utrjuje v poštenem življenju ter da preganja samo ono, kar je nasprotno našemu ljudstvu. — Drugič še kaj več!

Iz Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani

(Zanimivi podatki o izdatkih in prejemkih ter o bolniški statistiki.)

Celokupna vsota izdatkov iz naslova bolniškega zavarovanja je do vključno septembra 1925. dosegla znesek 25.431.175*51 Din. Najvažnejše postavke izdatkov so:

a) hranarina (čista denarna podpora zavarovancem za čas bolezni) 7.985.583*75 Din ali 35*47 % vseh predpisanih premij;

b) stalni in nestalni honorarji zdravnikom 4.331.402*20 Din ali 19*24 %, v tem znesku so obseženi tudi honorarji za zobozdravnike in izdatki

za zobozdravniške ter zobotehnične naprave v višini 1.443.312 Din;

c) upravni stroški 4.141.381*66 Din ali 18*40 %;

d) porodniške podpore 1.021.332 Din ali 4*54 %; od tega odpade 885.670*10 Din na porodniško podporo zavarovanim članicam (dnevna podpora znaša $\frac{1}{4}$ zavarovane mezde) in 135.662 dinarjev 40 para na svoje zavarovanih članov (dnevna podpora znaša le 1*50 Din);

e) oprema za novorojenčke članicam 207.592 dinarjev 50 para in oprema za novorojenčke svojkam 1.079.654*50 Din, skupaj 1.287.247 Din ali 5*92 %; skupno znašajo porodniške podpore z opremo deteta in z izdatki za babiško pomoč 2.586.144*10 Din ali 11*69 %;

f) zdravila članom 2.201.003*12 Din, zdravila svojcem 577.723*96 Din ali skupaj 2.778.726*12 Din ali 12*34 %;

g) stroški za lečenje v bolnicah članov 2.329.825*49 Din, svojcev 526.521*39 Din, skupaj 2.856.346*88 ali 12*69 %;

h) pogrebna 305.769*50 Din ali 1*36 %, okrevališča in zdravilišča 219.778*94 Din ali 0*89 %.

K temu je prišteti še nekaj manjših postavk, tako da so znašali celokupni izdatki gori navedeno vsoto.

Označeni odstotki znatno presegajo normalo, katero dopušča statistično in zavarovalno matematična osnova zavarovanja. Iz posameznih postavk je razvidno, kje tiči kriza našega zavarovanja in kje leži možnost odpomoči. Usoda zavarovanja je v rokah zdravnikov, ker je nedvomno, da velik del odstotkov odpade na simulacijo in zavlačevanje bolezni.

Nasproti postavkam izdatkov izkazujejo prejemki naslednjo sliko:

a) predpis bolniško-zavarovalnih prispevkov (zaostanki v plačilih so še vedno visoki) 22.512.770*57 Din;

b) obresti 795.419*18 Din in nekaj manjših postavk.

Tako znaša primanjkljaj za prvih devet mesecev 1.902.885*44 Din. Ta vsota je za naše urejenejšie razmere in spričo večje higijske kulture naravnost velika in bi morala klicati k sodelovanju vse interesente. Drugače so hujše posledice neizbežne!

Iz bolniške statistike nekaj najglavnejših števil:

a) v bolnico je bilo oddanih 4951 članov in 1337 svojcev ali 8*29 % vsega članstva;

b) zobotehničnih naprav je bilo dovoljenih 6348 osebam ali 8*50 vsega članstva;

c) obolenj je bilo prijavljenih 22.563 ali 30*24 % ali vsak tretji zavarovani član je zbolel;

d) porodov pri svojkah 1983 ali 2*67 %, pri članicah 814 ali 1*09 %, skupno 2797;

e) nezgodnih primerov 1367 ali 1*83 % Stalež članstva 1. decembra 1925. je dosegel 74.609.

Naročnina za „Domovino“

stane: a) za našo državo četrtletno 7*50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; b) za inozemstvo mesečno 4 Din, četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.

Kateri naš državljan hoče «Domovino» na novo naročiti, naj piše na upravništvu lista dopisnico, nakar dobi s prvo številko položnico, po kateri naj na poštnem uradu ali po selskem pismonoši nakaže naročnino. Kdor bi iz inozemstva rad list naročil, naj pošlje denar v pismu (v dinarjih ali v veljavi njegove države), lahko pa ga nakaže tudi po kakih banki.

Starim naročnikom pa je uprava že priložila pceložnice. Stare naročnike prosimo, da nam vsaj od 1. t. m. naprej takoj nakažejo naročnino, ker smo koncem tega meseca primorani, ustaviti pošiljanje lista vsem, ki letos niso plačujoči naročniki. Upravništvo.

DOMAČE NOVOSTI

* Cenjenim dopisnikom. Zaradi preobilice gradiva smo morali mnoge dopisov preložiti na prihodnjo številko.

* Kralj kum zastave rezervnih oficirjev in bojovnikov v Zagrebu. Nedeljske prireditve Udruženja rezervnih oficirjev in bojovnikov, ki se je vršila v Beogradu, sta se udeležila tudi kralj in kraljica. V razgovoru z zastopniki Udruženja je kralj obljubil, da bo Udruženju poklonil zastavo in kumoval njeni posvetitvi, ki se bo vršila spomladi v Zagrebu.

* Ministrski predsednik Pašić v Monte Carlu. Včeraj se je peljal mimo Ljubljane naš ministrski predsednik Nikola Pašić, ki je potoval v Monte Carlo, kjer namerava ostati nekaj dni na oddihu.

* Minister za trgovino in industrijo v Ljubljani. Na potu v Švico je prispel te dni minister za trgovino in industrijo dr. Krajač v Ljubljano. Na kolodvoru so ga pozdravili veliki župan doktor Baltič, železniški direktor dr. Borko ter tajnika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo gg. dr. Windischer in Mohorič, ki sta z ministrom razpravljala o raznih aktualnih gospodarskih vprašanjih.

* Novoletni pozdrav francoskega in češko-slovaškega generalnega štaba. Načelnik našega glavnega generalnega štaba, armijski general Pešić, je prejel od načelnika francoskega glavnega generalnega štaba za novo leto naslednjo čestitko: «Prosim vas, da ob priliki novega leta sprejmete najiskrenejše želje, ki jih gojim za vas in za hrabro vojsko Srbov, Hrvatov in Slovencev General Debne, načelnik glavnega generalnega štaba.» Brzojavko podobne vsebine je poslal za novo leto generalu Pešiću tudi načelnik češko-slovaškega generalnega štaba.

* Novi vojaški komandant v Ljubljani. Kakor poročajo iz Beograda, je imenoval kralj Aleksander na predlog vojnega ministra dosedanega komandanta Dravske divizije v Ljubljani generala Dragomira V. Stojanovića za generalnega inspektorja, za divizijskega komandanta v Ljubljani pa dosedanega pomočnika šefa generalnega štaba generala Danila Kalafatovića, bivšega člana naše razmejitvene komisije z Italijo.

* Ivan Knez †. Na Dunaju je umrl te dni predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ljubljanski veletržec in industrijec g. Ivan Knez, v visoki starosti 72 let. Telesno krepak mož se je v začetku decembra podvrget v dunajskem sanatoriju težki operaciji, ki se je srečno izvršila, tako da je bolnik bil že na potu okrevanja. Zaradi dolgega ležanja pa je nastopila pljučnica, proti kateri se je močna narava pokojnikova zaman borila. S pokojnikom smo izgubili moža, ki je več kakor 40 let deloval v javnosti, predvsem v naših gospodarskih organizacijah. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* Fortunat Kurnik umrl. Te dni je preminul v D. M. v Polju po daljšem bolehanju v starosti 61 let splošno znani revident pri direkciji državnih železnic v Ljubljani g. Fortunat Kurnik. Samostojna demokratična stranka je zgubila z njim enega svojih najbolj zvestih in navdušenih pristašev. Pokojni Kurnik je bil mož poštenjak, človek odkritega značaja in neomajen Jugosloven. Bil je sin dobro znanega sotrudnika «Slovenske Bčele», «Zgodnje Danice», «Novic» itd. Vojteha Kurnika. Pokojnik je bil leta 1914. na podlagi tajne ovadbe aretiran in interniran na ljubljanskem gradu in v Gradcu, kjer si je tudi nakopal kal bolezni, ki ga je položila sedaj v grob. Pokojni Kurnik se je požrtvovalno udeleževal pri vseh narodnih društvih in pri Sokolu. Naj mu bo lahka jugoslovenska zemlja, ki jo je tako iskreno ljubil!

* Gg. poštno uradnike in nameščence prosimo, da grede ljudem prijazno na roko pri izpolnjevanju položajev, in če vidijo napake, da jih popravijo.

* **Cenjenim naročnikom!** Ponovno prosimo vse naročnike, da poravnajo svojo naročnino vsaj za letošnje leto. Kdor ne more plačati naenkrat celoletne naročnine, naj jo plačuje v polletnih ali četrtletnih obrokih. Za celo leto stane «Domovina» 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrt leta 7 Din 50 p. To so tako majhni zneski, da jih zmore vsakdo. Tako majhen znesek pomeni za enega človeka prav malo, nam pa je v veliko škodo, če cela vrsta naročnikov ostane dolžna, kajti za tega nastane za nas velika vsota in izdajanje lista je drago. Opozorjamo cenjene naročnike, da bomo ustavili list vsem, ki vsaj za letos ne bodo izpolnjevali svojih dolžnosti. Mislimo, da ne bo nikogar, ki bi si zaradi te majhne naročnine pustil ustaviti list, ki mu prinaša toliko zabavnega, poučnega in informativnega štiva. Ostanite nam vsi zvesti in še novih naročnikov nam pridobite!

* **Pravoslavni božični prazniki** so se pričeli v sredo 6. t. m., to je na katoliški praznik sv. Treh kraljev. Trajajo več dni.

* **Nova pošiljka kovanega denarja.** Te dni pripe v pristanišče na Sušaku parobrod «Manzoni», ki pripelje novo pošiljko kovanega denarja za našo državo. Ta pošiljka vsebuje novce po 1 Din in po 50 par ter znatno količino novcev po 25 par.

* **Poroka.** Poročil se je g. dr. Ciril Cirman, okrožni zdravnik v Št. Vidu nad Ljubljano, z gospodično Finiko Simončičevo, učiteljico v Zagorju, oba iz znanih narodnih rodbin. Dr. Cirman je bil eden prvih naših ujetnikov v Rusiji, ki se je pridružil borcem za osvobodjenje in ujediničenje Jugoslovenov. Mlademu paru obilo sreče!

* **Smrtna kosa.** Umril je g. Josip Šenk, dolgoletni hišnik Narodnega muzeja v Ljubljani. Mučna notranja bolezen je krepkega in delavnega moža za več mesecev priklenila na posteljo, na kateri je še tik pred smrtjo skrbel za to, da je šlo v njegovem delovnem področju vse, kakor treba. — V Celju je umrl znani kavarniški marker g. Feliks Starč. Bolehal je par let, dokler ni podlegel zavratni bolezni. — V Sp. Šiški je umrla gospa Katarina Kuretova, učiteljica v pokoju. Pokojnica je s svojim pokojnim soprogom nadučiteljcem mnogo let neumorno in nesebično delovala na narodnem polju v Istri. — V Globokem pri Brežicah je preminul nenadne smrti učitelj g. Avgust Tominc, ugleden in splošno priljubljen ter vesten čolnik. — V Ljubljani je umrl po kratkem trpljenju g. Anton Komatar, trgovec in posestnik valjčnega mlina ter žage v Škofji Loki. Pokojnik je bil zelo podjeten in sposoben trgovec ter prijeten družabnik. Njegovo truplo so prepeljali iz Ljubljane v Škofjo Loko. — Gosp. kapetanu Rudolfu Juvanču v Celju je umrl šestletni sinček Vojko. — Blag jim spomin!

* **Trboveljske novice.** V preteklem letu je umrlo v trboveljski župniji 228 ljudi. Kakor običajno, tako je tudi letos umrlo sorazmerno precej otrok. Število umrlecev v trboveljski občini pa je nekoliko večje od navedenega, ker spada del občine pod dolsko župnijo. — Okrajni zastop za laški srez je na svoji zadnji seji določil 50.000 dinarjev za vodovod na Dolu, obenem pa lepe vsote za povzdigo kmetijstva in za nadaljevalne šole. — V nedeljo 3. t. m. se je vršil širši sestanek krajevne organizacije SDS, na katerem je poročal kot zastopnik centrale g. ravnatelj Jug iz Ljubljane. Zborovalci so z navdušenjem pozdravili napoved prihoda strankinega šefa g. Pribičevića v Ljubljano. — Na temelju zdravniških spričeval sta bila upokojena po novem pravilniku: Ulrih Podlogar, jamski tesar, z mesečno pokojnino 800 Din, in Blaž Koritnik, kopač, z mesečno pokojnino 728 Din. Poleg tega so bile 11 delavcem priznane za utrpele nezgode tako zvane «nezgodne rente» do 500 Din mesečno do konca t. l. — V nedeljo 9. t. m. se bo vršilo na Ljudski visoki šoli predavanje učiteljice Štefanije Ravnika-Podbevškove o ženi v današnjem času.

* **Srebrna poroka.** Na praznik sv. treh kraljev je praznoval gostilničar g. Ivan Bulc iz Mirne na Dolenjskem v krogu svoje rodbine in prijateljev 25letnico svoje poroke. Še na mnoga leta!

* **Smrt uglednega srbskega politika.** V Beogradu je umrl po daljšem bolehanju bivši minister in narodni poslanec dr. Ivan Pavičević, rodom iz Črne gore.

* **Nov nemški list v Kočevju.** Kakor poročajo iz Kočevja, prične v kratkem izhajati nov nemški list, ki bo propagiral mirno sožitje in sporazum obeh narodnosti na Kočevskem.

* **«Domovino» lahko vsak hip naročiš.** Nikjer ni zapisano, da se more list naročiti samo ob novem letu. Vsak dan je čas za to in začne teči naročnina s prihodnjo številko in traja natančno toliko mesecev, za kolikor je plačana. Naročite «Domovino» v januarju za celo leto. To stane 30 Din in dobite vse številke od 1. januarja naprej. Ako se naroči list s 1. februarjem do 31. decembra 1926., je treba vpslati 27 Din 50 par.

* **Konec svetega leta.** Na božični dan se je zaključilo sveto leto z velikimi svečanostmi. Sveta vrata v cerkvi sv. Petra v Rimu so se zopet zazidala. Prihodnje sveto leto bo 1950.

* **Močan potresni sunek** smo občutili na Novoga leta dan nekaj minut po 7. uri zvečer v vsej Sloveniji, v Hrvaškem primorju, v Severni Italiji in v Avstriji. V Ljubljani je bil to najmočnejši potresni sunek izza potresne katastrofe leta 1895. Po nekaterih krajih Slovenije in zlasti Italije so dobile hiše razpoke, opeke so padale raz streh in ponekod so se zrušili dimniki. Večje škode ni bilo nikjer. Prav tako ni bilo človeških žrtev. Potres je bil valovit in je trajal kakšnih 10 sekund. Središče potresa je bilo v Jadranskem morju, zaradi česar na suhem ni bilo večje nesreče.

* **Razpust občinskega zastopa v Št. Janžu na Dravskem polju.** Občinski zastop v Št. Janžu na Dravskem polju je bil razpuščen in za občinskega gerenta imenovan Franc Šolar, posestnik v Zlatoličju.

* **Občni zbor Svete vojske** se bo vršil v nedeljo 10. t. m. v Ljubljani (Rokodelski dom), in sicer ob 9. uri dopoldne z naslednjim dnevnim redom: 1.) otvoritev in pozdrav, 2.) poročilo odbora, 3.) samostojni predlogi, ki jih je treba štiri dni pred občnim zborom prijaviti, 4.) volitev odbora, 5.) slučajnosti. Popoldne se bo vršila v istih prostorih ob 16. uri brezalkoholna prireditve, h kateri vabimo vse prijatelje treznostnega pokreta. Vstopnine ni. — **Odbor.**

* **Občni zbor osrednje zadrage Brezalkoholna produkcija, r. z. z o. z., v Ljubljani,** bo 10. t. m. ob 14. v poslovnih prostorih zadrage na Poljanskem nasipu 10. — **Načelstvo.**

* **List «Prerod»** je stopil z novim letom v V. leto svojega obstoja. Pridobil si je simpatije vseh, ki jim je na srcu treznost in prerod naroda. V bodočem letu bo obsegala vsaka številka (mesečno) 24 strani. Svojemu sedanjemu programu bo ostal zvest tudi v bodoče. Brez ozira na desno in levo bo šel svojo pot naprej, bo pohvalil, kar je hvale vredno, in grajal, kar ni pravilno. Mnogo odličnih sotrudnikov je že izročilo svoje rokopise. S prvo številko bo pričel objavljati zopet vrsto člankov o brezalkoholni uporabi grozdja in sadja, kateri predmet je že letos vzbudil mnogo zanimanja za list preko mej naše ožje domovine. Tudi članki o higieni, zdravju in domačem zdravljenju ne bodo manjkali. Za lepoto narave bodo navduševale črtice in slike taborniškega gibanja. V rubriki «Iz kraja v kraj» bo prinašal zanimiva poročila potovalnih zastopnikov. V rubriki «Vprašanja in odgovori» je uredništvo vsakemu naročniku brezplačno na razpolago za vse informacije in nasvete. Tudi slike bo list v bodoče redno prinašal. Vabimo vse, ki se zanimajo za treznostni pokret, da se naroče na «Prerod». Naročnina znaša za celo leto 25 Din. Brez treznostnega pokreta ni prosvete, ni kulture, ni npravnega preroda!

* **Kopanje pozimi.** Zdravnik dr. Daneš in polkovnik Savković v Mitrovici tudi pozimi ne opustita kopanja. Kopala sta se v Savi celo v onih

decembrskih dneh, ko je toplomer kazal 15 stopinj Celzija pod ničlo.

* **Slike za našo prilogo.** Ponovno prosimo naše prijatelje, ki se bavijo s fotografiranjem, odnosno od koga drugega dobe slike, ki predstavljajo kakršnekoli zanimivosti naših krajev, slike skupin organizacij SDS, Sokolov, gasilcev ali njihovih prireditev itd., slike naših zaslužnih mož, slike pogorišč, poplav itd., naj nam jih pošljejo. Slike naj bodo prilično jasne. Poleg tega pa prosimo tudi za natančno pojasnilo, kaj slike predstavljajo. Čim več bo sotrudnikov za naše «Tedenke slike», tem pestrejša in zanimivejša bodo te. Naši prijatelji, ki so nam že obljubili več slik, naj ne odlašajo, temveč naj nam jih takoj pošljejo.

* **Slovenci izven naše države** so prijatelji «Jutra» in «Domovine». V zadnjem času smo dobili mnogo novih naročnikov zlasti iz avstrijske Štajerske in Nemčije. Mi jih pozdravljamo in samo vabimo, da pridobe še druge naročnike, včasih pa pošljejo tudi kako poročilo o razmerah v krajih, kjer se nahajajo. Naši bratje v inozemstvu so sicer tam zaradi kruha, ali oni so živ del našega telesa. — Za inozemstvo stane «Domovina» mesečno 4 Din, letno pa 48 Din.

* **Nagrade za pokončevanje volkov.** Kakor se uradno razglša, se vsakomur, ki se izkaže, da je v območju ljubljanske ali mariborske oblasti na katerikoli način ujel ali ubil volka, izplača iz lovskega zaklada nagrada, ki znaša za volkuljo 500 Din, za volka 400 Din in za mladiča 150 Din. Da je bil volk, za katerega se zahteva nagrada, resnično ujet ali ubit v območju ljubljanske ali mariborske oblasti, se mora s potrdilom pristojnega županstva dokazati političnemu oblastvu. V potrdilu je treba navesti čas, kraj in druge okoliščine, ki so odločilne za podkrepitev verodostojnosti. To velja od dne 1. t. m.

* **Volk v hlevu.** V Blatnici pri Mostarju je vdrl te dni v hlev posestnika Milića velik volk ter planil na konja. Milić je zgrabil kol ter skušal prepoditi volka, kar pa se mu ni posrečilo. Volk je moža naskočil in bilo bi se mu slabo godilo, da mu ni še pravočasno prihitel na pomoč njegov brat. V skupnem naporu sta volka ubila. Volk je tehtal 59 kg.

* **Strašna nesreča v ajdovski predilnici.** 18letna delavka Irma Vovkova, zaposlena v ajdovski predilnici, je delala v bližini stroja. Stroj, ki je bil v pogonu, je prijel Vovkovo za lase, ki so se ji vpletli v stroj, ter ji odtrgal vrhno kožo z lasmi vred.

* **Smrtna železniška nesreča v Zagrebu.** V bližini železniške kolonije v Zagrebu je tovorni vlak povozil nekega človeka in ga popolnoma razmesaril. Ker nesreče ni nihče opazil, je truplo ostalo na progi in bilo povoženo še od vlaka, ki je prišel iz Koprivnice. Ponesrečenec je Lovro Dikmić iz okolice Zagreba.

* **Smrtna nesreča.** Te dni zvečer je peljal hlapec g. Franca Telbana iz Sovodnja Janez Kacin iz Škofje Loke proti domu sod vina. Na zasilni cesti iz Trebja proti Fužini je v temi zavozil preveč na stran ceste, nakar se je voz s konji vred prevrnil v vodo in pokopal pod seboj voznika Kacina, ki je bil takoj mrtev. Ubila sta se tudi oba Telbanova konja.

* **Redek plen.** Logar Radić iz Dopsina je v okolici Vuke ustrelil na božični dan dva pelikana, samca in samico. Pelikan je velika ptica, ki živi večinoma v Afriki in južni Aziji ter le prav redko v južnih krajih Evrope. Krila ima dolga po tri metre.

* **Požar na gradu Braneku v Cezanjevih.** Pišejo nam: V noči od 30. na 31. decembra je nastal požar v gradu Braneku v Cezanjevih pri Ljutomeru. Zaradi vetra so bila gasilna dela otežkočena ter je požar napravil veliko škodo. Grad Branek je bil priča Stare pravde naših prednikov. — Naš dopisnik obljublja, da nam bo poslal v objavo razne stare zgodbe o braneškem gradu.

* **Najdeno truplo utopljenca.** Te dni so našli v bližini kolodvora Kresnice na desnem bregu Save na pesku truplo moškega utopljenca, ki je

star približno 60 let. Verjetno je, da je šel neznanec v smrt prostovoljno.

* **Najdeno truplo.** Dne 29. decembra so izvlekli ljudje pod vasjo Renke pri Polžniku iz Save truplo šest do osem let stare utopljene deklice. Deklica je bila obuta v črne dobre čevlje in nogavice, sicer pa je bila gola, ker ji je voda obleko brčkone odtrgala od telesa.

* **Rodbinska žaloigra pri sv. Juriju ob Ščavnici.** Pišejo nam: V družini Rižnarjevi v Sovjaku je vladalo že dalje časa napeto razmerje. V nedeljo 27. decembra je zopet nastal prepir. Prišlo je do streljanja med očetom in sinom. Sin je oddal okoli sedem streliv proti očetu. V samoobrambi je ustrelil oče iz lovske puške in zadel sina, ki se je takoj mrtev zgrudil na tla.

* **Napad in vlom.** V Ivanjševcih pri Negovi je v nedeljo 27. decembra napadel neki Karel Kozar gostilničarko Rožmanovo na njenem domu. Po daljšem ruvanju se je posrečilo Rožmanovi v samoobrambo izprožiti samokres. Zadel je Kozarja, ki je takoj obležal mrtev. — V bližnjih Ivanjcih pa je bilo isto noč vlomljeno v trgovino Sever. Vlomilci so odnesli s seboj zaboj sladkorja in več drugega blaga.

* **Neznana utopljenka.** Dne 30. decembra je orožniška patrulja iz Zagorja potegnila iz Save neznanu utopljenko, staro okrog 26 let. Utopljenka je bila srednje postave, okroglega obraza, kostanjevih las. Oblečena je bila v zelenkasto krilo, belo srajco in obuta v črne nogavice in šimi-čevlje. Neznanka je imela na desni roki zlat poročni prstan.

* **Beg nevarnih kaznjencev iz vojaških zaporov.** Iz vojaškega zapora v Skoplju so te dni pobegnili uklenjeni vojaški kaznjenci: bivši narednik Miloš Karadžić, podnarednik Alojzij Germ in redov Jovan Rakić, ki so bili obsojeni zaradi vlomov in tatvin. Izsledovanje ubežnih kaznjencev se je takoj pričelo.

* **Strašen zločin verskoblazne matere.** V nedeljo 27. decembra zjutraj je izvršila posestnica Neža Anželjeva iz Vrha pri Trebnjem grozen čin nad svojo pet tednov staro hčerko. V hipni blaznosti je prerezala vrat dekletu, ki je takoj izkravelo. V verski zmedenosti je nesrečna mati po aretaciji izjavila, da se nič ne kesa svojega dejanja, češ: «Saj to ni bil nedolžen angelček, temveč je bil v njem vrag!» Anželjevo so orožniki odvedli v Mokronog, nakar je bila na odredbo tamkajšnjega zdravnika odposlana v umobolnico na Studenec v Ljubljani.

* **Samomor ali zločin.** Te dni so našli delaveca cementne tovarne Mirta v njegovem stanovanju na Zidanem mostu mrtvega. Pogrešali so ga že več dni. Ne ve se, ali je izvršil samomor ali pa je bil izvršen na njem zločin.

* **Aretecija Mariborčanke v Zagrebu zaradi umora.** Na Miramarski cesti v Zagrebu so našli truplo 14 dni starega novorojenčka. Policija je aretirala služkinjo Marijo Pepelnikovo iz Maribora, ki je priznala, da je odložila tamkaj svojega otroka. Dete je umrlo od glada ali pa od mraza.

* **Ne samo voda in solnee,** ampak tudi milo je predpogoj vsake uspešne žehne. To milo je «Gazela», katerega dobite v vsaki trgovini.

Izgubljeno srce

(Dogodbica.)

V Robidah so imeli sejem. Prispeli so kramarji od blizu in daleč, postavili šotore in razstavili svoje blago po najbolj vabljivem načinu, ki more očarati ljudstvo preproste kmetске vasi.

Največ pozornosti je vzbujal šotor znanega Figarja iz bližnjega trga. Mož se je hotel pohvaliti, zato je nalašč izpopolnil zalogo ter jo postavil na ogled. Mladina je občudovala čudne podobe iz sladkorja, med katerimi je bila najlepša srce iz čokolade, povsem naravne oblike in velikosti.

To srce je ugajalo tudi Reparjevi Ančki, ki ga je natihem opazovala. Sem in tja se je ustavila pred šotorom in ljubezen ji je rekla, da bi

bil ta «odpustek» zelo primerno darilo za njeno fanta, sosedovega Jožefa, ki ga ljubi na skrivaj. Odločila se ga je kupiti, kakor hitro se odstrani mladina — zaljubljenca, ki ne skrivajo svojih občutkov. Ona pa se ne upa pokazati svojega nagnenja iz strahu pred kaplanom, voditeljem Marijine družbe, pred katerim velja kot devica, ki še ni okusila sladkosti prepovedane ljubezni.

Popoldne se je mladina porazgubila po gostilnah in tedaj se je Ančka približala šotoru, da kupi izbrano darilo. Figar je že od daleč pogodil njen namen ter jo je vabil s sladkimi besedami.

«Fige, rožiče za dekličice!» je klical videč, da se dekleta poželjivo ozira. «Pa srček iz čokolade za tiste, ki imajo fante rade...»

«Nimam fanta», se mu je zlagala. «Kupila ga bom za prijateljico...»

«Prav, prav, meni je vseeno. Ali naj ga zavijem v papir in denem v škatlico? Ha, ha, to bo darilo!»

«V svileni papir ga zavijte!» — Ančka ga je plačala, stisnila zavitek pod pazduho ter se je odpravila domov. Vso pot je mislila na Jožefa in na srček, katerega mu pokloni za darilo.

Prišla je v gozdič, kjer je odprla škatlico, da ga ponovno ogleda. Zdel se ji je lepši tukaj v gozdni samoti kakor na sejmu. Prijela ga je za svileni nitko ter ga je dvignila. Kar lesketalo se je v pisanih okraskih kakor mavrica v sedmerih barvah. Na sredi pa je bil pritrdjen listič z napisom: Ančka. Prvič je videla tiskano svoje ime, in to na srcu, ki ga je kupila za darilo. Vsa srečna ga je položila nazaj v škatlo, tedaj pa je zapazila v daljavi črno postavo, stopajočo proti njej.

«Gospod Ivan!» je spoznala domačega kaplana. Plaho je spustila škatlo v žep, pozabivši, da je ta raztrgan, česar se je spomnila šele blizu doma. Takrat pa je bilo že prepozno. Obrnila je žep in njegova luknja ji je povedala, da je škatlo izgubila. V dno duše jo je zbolela ta izguba.

Najbolj pa se je bala nedelje — shoda Marijine družbe. Kaplan je vedel, da bo sejem prinesel dovolj gradiva, zato je napovedal shod, da se bo znosil nad devicami. Ves dan je vohal po sejmu in stikal za nepopolnostjo svojih ovčic; proti večeru pa, ko so se razšli sejmarji, se je podal na običajni sprehod. Tako je našel srček Reparjeve Ančke, ki pa radovednemu gospodu ni maral povedati, kdo ga je izgubil. Zbodel ga je napis: Ančka; nekaj mu je reklo, da to srce ni kupljeno iz pravega namena.

«Ančk je veliko v Marijini družbi», je modroval, ko je spravil darilce v hlačni žep. «Ančke pa so tudi izven družbe in prve kot druge so navihane...»

Zadovoljen se je obrnil ter jo je mahnil nazaj v Robide. Eno roko je držal v žepu nad usodno škatlo, z drugo pa je mahal po fantovsko okrog sebe. Čim bliže je bil kaplaniji, tem bolj ga je prepričevalo mnenje, da je našel nekaj, kar je brčkone izgubila kaka devica iz Marijine družbe. Kdo ve, ali ga je kupila ali dobila za darilo? O tem bo že še govoril na shodu, slovesno in gromovito, da bosta čula nebo in zemlja.

Prišla je nedelja in z njo vred pričakovana nevihta na Marijino družbo. Dekleta so obkrožila stranski oltar, čakaje bliska in groma kaplanove besede.

«Sejem je zopet umazal našo družbo», je začel gospod Ivan, prišedši pred oltar. «Očitno so se upale nekatere pohajati po sejmu v družbi zapeljivcev in dajati javno pohujšanje. Po gostilnah se je plesalo in dekleta iz naše srede so bile zraven. Resno opominjam prizadete, da se temeljito poboljšate; ona pa, ki je izgubila srce iz čokolade, kupljeno iz grešnega namena, naj pride k meni po shodu, da se osebno opraviči.»

Ančka je sedela v kotu, odkoder ni videla strogega kaplana; nalašč si je izbrala ta prostor, sluteč, da bo deležna opomina. Ko je čula božjo besedo o izgubljenem srcu, jo je oblila rdečica. Gospod mora vedeti, da ga je ona iz-

gubila, in če hoče ostati poštena, se mu mora opravičiti, drugače bo izključena iz družbe.

Noge so se ji šibile, ko je stopala po shodu v kaplanijo, da prizna svoj greh ter izprosi odpuščanje.

«No, Ančka, kaj boš pa ti povedala?» jo je nagovoril duhovnik, ko je stopila v sobo.

Dekle je hotelo nekaj odgovoriti, a besedo ji je zalilo bridko ihtenje.

«Jokaš, Ančka?» jo je sočutno potipal po rami. «Kaj se ti je zgodilo?»

«Odpustite!» je jecljala vsa objokana. «Jaz sem izgubila...»

«Izgubila, izgubila,» je hitel duhovnik «Prav, da si prišla povedat... V nedeljo bom oznanil... Našel se bo pošten najditelj... Pa kaj si izgubila?»

«Srce — ki — ste — ga — našli...»

«Srce iz čokolade? Torej tudi ti kupuješ take igrače? Pa komu si ga namenila? Kar po pravici moraš povedati!»

«Jožetu sem ga hotela podariti. Nisem imela slabega namena; ljubezen, ki naju družijo, je čista...»

«Verjamem, že verjamem. Dozdaj si bila pridna in Jože je našega mišljenja, ampak javnosti se varujta in njene obsodbe...»

«Najina ljubezen je tajna...»

«No, seveda, grajati te ne morem radi tega, ker si bila pridna in ker je tudi Jože dober fant. Pač pa sem ti namenil rahlo kazen...»

«Po kolenih pojdem, ako hočete, okrog oltarja, samo da mi bo odpuščeno.»

«Ne, ne, Ančka, nič takega ne zahtevam. Samo srca naj ti ne vrnem, to je kazen, ki ti je določena. Ali ga smem obdržati za spomin?»

«Smete, če ni greh...»

«Ni, ker je darilo.» Kaplan je odprl omarico, kjer je med drugimi dragocenostmi viselo izgubljeno srce.

«Ježeš, koliko lepih stvari imate!» je vzkliknila mladenka.

«Sama darila, Ančka, sama darila. Izberi si, kar ti je najbolj všeč.»

«Všeč mi je kip sv. Jožefa, če bi smela prositi.»

«Za Jožefa, kajneda? Prav, prav! Dam ti ga v zameno za čokolado.»

Ančka se je zahvalila ter je spravila darilo. Ta dan ni imela raztrganega žepa, in tako je Jože dobil za darilo svojega patrona. S.

Zdravilo

(Dogodbica iz minulih časov.)

Srakarica je stala na pragu in tožila sosedi svojo nesrečo.

«Samo našo hišo si je izbrala nesreča», je pripovedovala vsa objokana. «Lani nam je poginila krava, kure so imele vodenico, letos pa je zbolel Jernej in nobeno zdravilo mu ne pomaga.»

«Hudo je na svetu, hudo», je pritrjevala soseda. «Kakšno bolezen pa ima?»

«Trga ga in križ ga boli, da se Bog usmili. Tudi jesti ne more — bojim se, da mu je nekaj počilo v želodcu...»

«Zares prav nevarna bolezen! No, in kaj pravi zdravnik?»

«Eh, o zdravniku mi ne govori! Res mu je poslal zdravila, toda prav majhno steklenico, in še teh mu je rekel vzeti le deset kapljic na dan. Za takega hrusta, kakor je Jernej, je to očitno premalo!»

«Prav imaš. Kako more biti zdravnik tako nespameten!»

«Zato pa poskušam sama z domačimi zdravili. Skuhala sem mu bezgovega čaja, cel lonec ga je popil, a pomagalo mu ni. Čuti se vedno slabjšega in hira od dne do dne. Če pojde tako naprej, bo podlegel v najkrajšem času.»

Soseda se je zatopila v premišljevanje. Zenske ne odjenjajo tako hitro; vedno se spomnijo kakega mazila ali zelišča, ki je pred kdove kolikimi leti pomagalo kakemu vaščanu. Slučajno

ji je prišel na misel zdravnik iz Borovja, ki zdravi ljudi in živino ter je že mnogim vrnil zdravje.

«Neža, ne obupaj!» jo je osrčevala. «Ta bo pomagala, če ravno bi Jernej že umiral. Če take je ozdravil, nad katerimi so drugi obupali in naročili, naj jih spravijo z Bogom.»

Srakarici je posijalo novo upanje. Vmes je bilo seveda še precej dvoma, končno pa je obrišala solze in sklenila poslati v Borovje po zdravnika.

Mimo je pridrdral voziček: Graharjev hlapec se je peljal v dolino po razne domače potrebščine. Srakarica mu je zamahnila z roko, da naj ustavi, ter ga je vprašala, če bi ji hotel storiti malo uslugo.

«Rad», se je ponudil, vedoč, da bo nekaj za služil.

«Do zdravnika boš stopil, če ima kaj dobrega za Jerneja.»

«Prav! Saj grem itak k zdravniku: sosedu je zbolela krava ter me je poprosil, da naj opravi-»

«Ampak ne pozabi povedati, da Jerneja vsepovsod boli», mu je naročila. «Povej mu, da se tresse kakor šiba in da je shujšal, strašno shujšal. Klobuk bi lahko obesil na kosti, tako mu štrlijo iz života.»

Hlapec, ki je bil nekoliko slabega razuma, je pokimal, potegnil iz žepa veliko žepno ruto ter je napravil voz, da ne pozabi važnega naročila. Ta voz je bil že tretji na njegovem robcu. Spravil ga je v žep, nategnil vajeti in konjiček je zdirjal navzdol proti Borovju.

Srakarica je hitela v hišo, povedat Jerneju, kaj je ukrenila. Ležal je na postelji, zvijajoč se z vsem telesom. Žene ni hotel niti pogledati; le kako kletvico je sem pa tja izustil v dokaz, da trpi neznosne bolečine.

Zena je zdihovala in vila roke. Počasi so ji potekale ure, končno pa je le zatonilo solnce, kakor zatone vsak večer. Tedaj se je vrnil tudi hlapec iz Borovja, ki ga je tako željno pričakovala. Obraz mu je bil rdeč kot škrlat, kar ni nič nenavadnega pri vzhajajočih.

Potolažena je sprejela Srakarica veliko v papir zavito steklenico, plačala je voznika ter je hitela k bolniku. Tu je razvila ovitek in pokazala se je velika črna steklenica z napisom: «Izpitni v dveh polovicah.»

Bolnik se je nasmehnil. Toliko zdravila mu še ni nihče prinesel in vsega mora izpiti v dveh polovicah, kar bo gotovo zadostovalo. Zaupno je nagnil steklenico ter jo je izpraznil do polovice. Okus je mora biti neprijeten, zakaj silno se mu spačil poraščen obraz in zarjul je, da je pohlevna mačka, ki je predla pod pečjo, strahoma zapustila sobo.

Stokanje in rjovenje je trajalo vso noč do rane jutra. Gospodinja je begala v strahu za bolnikovo življenje.

Vzlic bolečinam pa je bil Jernej prepričan, da bo zdravilo učinkovalo. In res se mu je pričelo boljšati; že dopoldne je mogel zopet zmerjati ženo in otroke, ki so jokali okrog postelje. Sredstvo je pomagalo.

Popoldne je hotel popiti še ostalo polovico ter je ukazal ženi, naj mu prinesen steklenico. Ta se je obotavljala, vedoč, da bo bolniku zopet slabše. Medtem pa je prišel sosed za obisk k Jerneju, da se prepriča o njegovih boleznih.

«No, zdaj se pa že boljše, kakor vidim», ga je nagovoril. «Ampak moji Liski pa ni odleglo. Res, čuden mož je ta zdravnik! Pomisli, za kravo ti pošlje najmanjšo steklenico in zapiše po pet kapljic na uro. Ali ni to neumnost!»

«Meni pa je privoščil lepo merico zdravila», se je pohvalil Srakar. «Neža, kje je steklenica?»

Zena se ni upala več ustavljati. Počasi je prinesla steklenico z ostankom zdravilne tekočine.

«Oho, to je moja steklenica!» je osupnil sosed. «Dal sem jo hlapcu, da jo nese zdravniku; v nji hranim že leta in leta zdravila za živino. Hlapec jo je zamenjal...»

Srakar se je stresel v zavesti, da je pil tekočino, ki je bila namenjena sosedovi kravi. Druge

polovice pa ni hotel použiti, marveč jo je dal sosedu, da pozdravi Lisko, kateri niso pomagale kapljice, zapisane njemu.

Soteščan.

Bela žena

(Narodna pripovedka.)

Čarobno so migljale zvezde prijetne majeve noči na brezoblačnem nebu ter vabile mladino v mirno naravo iz tihih bivališč. Po vaseh so odmevale mične narodne pesmi, pomešane z zvonicami vriskov ter se izgubljele v nočni tišini.

Tih in zamišljen je stopal Niharjev Janko po stezi, vodeči med duhtečimi travniki v sosednjo vas. Namenil se je k Stoparjevi Roziki, izvoljenki svojega srca. Že dalje časa opaža na njenem licu neko otožnost in nocoj se mora prepričati, odkod to izvira. Poskusiti hoče odstraniti njeno tugo in pospešiti trenutek, ko jo za vedno priveže nase.

V takih mislih je dospel do znamenja, stoječega ob poti, tam kjer jenjajo travniki in začne rodovitno polje. Oblila ga je zona, zakaj pred znamenjem je stala velika bela žena, oprta na koso.

«Dober večer!» jo je pozdravil s trepetajočim glasom ter se je nehote ustavil.

«Bog daj!» mu je odgovorila, nakar je zadela koso na ramo, kakor da je hotela oditi.

«Kam ste namenjeni?» jo je vprašal začuden, videč, da se mu neznanka namerava pridružiti.

«V Zamirje,» mu je odvrnila. «Ako ti je drago, pojdeva skupaj.»

«Pojdiva!» je pristal osupel. «Kako pa veste, da grem tudi jaz v Zamirje?»

«Kaj bi ne vedela. Pa o tem ne govoriva.»

«Kakor hočete. Gotovo prihajate iz daljnega kraja ter se vam je zapoznalo.»

«Potujem iz tretje dežele; ne poznam noči ne dneva, moji koraki ne iščejo cilja in nikjer mi ni dano počiti.»

«Pa kaj ste delali tam v tuji deželi?»

«Kosila...»

«In tukaj? Kaj boste počeli?»

«Tukaj bom žela...»

Prišla sta do brvi, vodeče čez potok, ki se imenuje Zamirnica. S tridimi koraki je stopila neznanka na brv, za njo pa je stopal Janko, motreč njeno postavo. Strahoma je opazil, da sta stopali njenih nog zasukani nazaj, njeno telo pa je podobno okostnjaku, pokritemu z belo rjuho.

Zavest, da stopa ob smrti, mu je zaprla sapo. Več ni mogel spregovoriti besedice. Molčala je tudi žena vso pot do namembne vasi.

Stoparjeva hiša je stala na koncu Zamirja. Tu sta se ustavila. Janko je uzrl skozi okno obraz svoje ljubljene, ki je stala ob mizi in likala perilo.

«Tukaj moram pričeti,» je omenila čudna neznanka. «Odlučiva se, kdo pojde naprej.»

«Pojdite vi, jaz bom počakal.»

Zena je vstopila in Janko je pazil skozi okno, kaj se bo zgodilo.

Bela neznanka je odprla sobna vrata, iztegnila roko proti Roziki ter se dotaknila njenega čela. Nato se je obrnila in v istem hipu je stala poleg njega.

«Jaz sem opravila,» ga je nagovorila. «Ne pripoveduj, kar si videl, za plačilo ti bom prizanesla.» Potem je izginila.

Janko se je trepetaje podal v sobo; našel je Roziko, sedečo za mizo. Glavo je podpirala z rokama in tožila o groznih bolečinah, ki so jo nenadoma napadle. Bolj in bolj je omagovala in končno so jo spravili v postelj, kjer je umrla.

Zapisal Soteščan.

Navihani Jurče.

Sosedovemu Jurčetu se je prigodila nesreča. Kamen, ki ga je namenil psu, je zadel sosedovo kuro, ki je poginila.

«Sam Bog ve, kaj se ji je pripetilo!» je vzdihnila gospodinja, ko jo je našla za plotom.

«Jaz pa vem,» je menil Jurče na drugi strani plotu, «samo ne upam se povedati...»

Skopuhova pokora

(Narodna pripovedka.)

Pred davnimi leti je živel v našem kraju, Podpeč imenovanem, silno bogat mož. Bil je rodom iz Koroške in po poklicu kamnosek. Zato so mu ljudje rekli «koroški štancar». Imel je cekinov, ko vrag toče, kakor pravijo naši očaki. Bil pa je oduren in skop; ni se brigal ne za ljudi, ne za Boga, samo po denarju je hrepenel. Imel je zakopanega na več krajih pod strmo skalo.

Nekega večera je sedel za mizo in prešteval zlat denar; imel je dva kupa na mizi. Kar se odpro vrata in v sobo stopi visok mož v lovski obleki in s polno možnjo v roki. Nič ne reče, ampak sede za mizo, potegne igralne karte iz žepa in jih začne deliti. Štancar ga nekaj časa gleda, potem pa le vzame karte in začne igrati. Spočetka je vedno dobival štancar, a ni trajala dolgo ta sreča. Začel je zdaj dobivati lovec in dobival tako dolgo, da je štancar izgubil ves denar, ki ga je imel na mizi. Silno se je štancar ujezil in zarobantil grde kletve. Lovec se mu je pa samo hudomušno nasmejal.

Štancar bi še rad igral, pa ni imel denarja pri rokah. Zato reče lovecu: «Pojdi z menoj, greva Podpeč po denar.» Lovec je meketajoče odgovoril nerazumljive besede in šel...

Drugo jutro so našli sosedje štancarja mrtvega na nekem kamnu. Imel je polna usta cekinov in je bil ves ožgan po obrazu. Ljudje, ki so ga tako videli, so se strahom križali in rekali: «Sam hudič ga je, saj še po žveplu smrdi!»...

Preteklo je mnogo let in štancarja so že skoro pozabili, le stare matere so še vedele pripovedovati o njem. Na štancarjem posestvu je gospodarila čisto druga rodovina. Nekoč je gospodar popravljaval kamen pri stiskalnici. Seže z roko pod kamen in otiplje nekaj mehkega; izvleče in vidi, da je ženska nogavica, polna srebrnega denarja. Seveda jo je vesel vzel seboj.

Gospodinja pa je imela nekega večera čudne sanje. Videla je tistega štancarja, ki ga je poznala le po pripovedovanju starega očeta.

Gledal jo je z žalostnim obrazom. Slednjč izpregovori: «Zunaj pod tretjo stopnico in pod skalo, ki je z zvezdo zaznamenovana, leži moj denar. Prosim, izkopljite ga in pomagajte mi: dokler je ta denar v zemlji, zastonj iščem pokoja.»

Zena se ni zmenila za te zanje. Ko pa se ji je trikrat zaporedoma tako sanjalo, pa le vzame stvar resno. Vse pove svojemu možu in ta res gre kopat stopnjice. In glej, pod tretjo stopnjico zagleda poln lonec zlatega denarja.

Hitro gre še pod skalo, išče in res najde zvezdo v skalo vsekano; koplje, pa vse zastonj, zaklada ni. Ves nejevoljen gre domov.

Drugi večer se je zopet prikazal štancar s težko vrečo na rami. Vrgel je vrečo na tla, da je zažvenketalo in žalostno rekel: «O, zakaj me niste rešili? Zakaj niste razbili skale in vzeli denar. Zdaj sem pogubljen na veke in tistega denarja pod zvezdo ne bo nihče dobil.»

Po teh besedah se pogrezne z vrečo vred. Tam pa, kjer je skala, zaznamenovana z zvezdo, teče voda, smrdeča po petroleju. Še sedaj se čuje včasih ponoči dletu in kladvo. Kadar ljudje to slišijo, prestrašeni govore: «Še zmiraj opravlja pokoro mrtvi štancar.»

Kam te spravi čitanje klerikalnega časopisja

(Zelo prosto po «Domoljubu».)

Tam v hribovski vasi na Petelinjem brdu je gospodaril Onufrij Zguba, najpokornejša ovca župnika Gašperja Nesreče, ki je nedeljo za nedeljo na priznici trgjal na drobne kose «brezverce», liberalne in «nejeverne» časopise. Onufrij Zguba je bil najzvestejši poslušalec svojega dušnega pastirja, vse njegove pridige si je zapisal globoko v srce in je imel zato pri hiši samo takšno štivo, ki naj bi mu po župnikovem zahtevu pripomoglo do nebes.

Naročen je bil na «Bogoljuba», «Zamorčaka» in «Domoljuba». Ni sicer znal prav gladko brati,

toda v potu svojega obraza je vendarle tu in tam pogruntal posamezne stavke. Zlasti nad «Domoljubom» je rad napenjal svoje duševne sile. Kaj bi tudi ne, saj je župnik baš ta list najbolj priporočal! Če si bral ta list, si z lahkoto dobil odvezo, pa če si prinesel k spovednici še tako težko košaro človeških slabosti. Niti ni župnik mnogo popraševal po grehih, ako je vedel, da je pred spovedno linico ovca, ki daje svoj glas pri volitvah farovški stranki.

Tako je prišel Onufrij Zguba počasi do prepričanja, da sta najglavnejša greha čitanje liberalnih časopisov in glasovanje za liberalno stranko, poleg katerih pregreh vse drugo ne pomeni ničesar. Na ta način je tudi izvedel, da se dado nebesa zaslužiti že samo s farovškim podrepištvom.

Onufrij Zguba je zavrgel poštenost, pravičnost ter ljubezen do bližnjega, kajti tega župnik od njega ni zahteval, in tako je nekega dne ubil ter izropal svojega soseda, političnega nasprotnika.

Oblastvo tega njegovega po njegovem mišljenju prav zaslužnega čina ni odobrilo in Onufrij Zguba je bil — obešen.

Tako daleč privede človeka čitanje klerikalnega časopisja, ki je sicer skrajno dolgočasno, a v človeku vendarle zna ubiti poštenost in pravo razumevanje verskih resnic.

To smo napisali v odgovor na «Domoljubove» nesramnosti. Stori je zabeljena približno na tak način kakor podobna zgodba v «Domoljubu».

Zavarovancem Okrožnega urada za zavarovanje delavcev

Okrožni urad za zavarovanje delavcev nam je poslal:

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je uvedel s 1. t. m. na podlagi soglasnega sporazuma z Zvezo blagajniških zdravnikov pavšalno honoriranje obiskov zdravnikov na domu bolnikov. S to novo ureditvijo honoriranja obiskov so v zvezi naslednje posledice, na katere opozarja urad obolenih zavarovane člane.

Po veljavnih določilih bolniškega reda je vsak zavarovani član v primeru, ako zahteva in potrebuje zdravniške pomoči, dolžan zdravnika obiskati v odrejenih ordinacijskih urah na domu zdravnika, odnosno v ambulatorijih. Le izjemoma, ako je zdravstveno stanje zavarovanca tako, da mu je popolnoma nemogoče zapustiti posteljo, imajo člani pravico zdravnika klicati na svoj dom. Do sedaj so člani proti tem predpisom težko grešili. Ugotovljeno je nebroj primerov, da na dom klicani zdravniki bolnika niti doma ni dobil, pač pa pri delu zunaj hiše: mnogokrat so klicali člani zdravnika na dom zgolj iz komodnosti in pri obolenjih lahke narave. Pogosto so člani klicali zdravnika več dni po vrsti, ne da bi bilo to potrebno. Uradovi zdravniki so hodili na dom zdraviti razna trganja, glavobole in zobobole, malenkostne ureznine itd. Tako so zdravniki postali sužnji nevidnih članov, ki niso razumeli, da so taki obiski zvezani z visokimi stroški, katere je urad moral plačevati na škodo težkih bolnikov. Nobeno čudo ni, da bolniško zavarovanje hiti v veliko pasivnost. Urad je moral ugotoviti, da so bolnike pri tem razkošnem razmetavanju javnih sredstev podpirali tudi nekateri delodajalci, češ, saj plačujemo prispevke. Zasebni pacient zdravnika kliče na dom le v dejansko in skrajno nujnem primeru, ker mora pač štediti. Pri javnem denarju pa je štedenje še bolj potrebno, zlasti še, ako je denar namenjen zdravju delovnega naroda, torej eminentno socialnim svrham. Klicanje zdravnika na dom je posebno priljubljeno pri simulantih, ker s fingiranjem nujnosti in nevarnosti boleznih hočejo zanesljivo doseči denarno podporo. V boju proti simulantom od strani urada in zdravnikov morajo naravno trpeti tudi resni bolniki. Temu se ni čuditi. Izkoriščevalci zavarovanja so v bistvu vzrok vse kritike proti poslovanju urada. Da ni izkoriščevalcev, bi urad ne bil prisiljen izdajati strogih formalnih pred-

pisov in resni bolniki bi mogli uživati skrbnejšo zdravniško nego. Tako pa i zdravniki i urad izgublja visok odstotek svoje energije pri simulantih.

Urad je zaradi vedno večjega izkoriščevanja od strani simulantov in onih, ki boleznimi pretiravajo, prisiljen k najenergičnejšim ukrepom in upa pri tem boju na pomoč vse vestne in odgovornosti se zavedajoče javnosti. Proti onemu članu, ki bi zdravnika klical na dom, ne da bi bila za to podana neobhodna potreba in nujnost primera, se bo urad poslužil zakonitih določil in takemu članu predpisal povračilo vseh stroškov, ki so uradu nastali zaradi brezvestnega in izkoriščavajočega dejanja člana. Simulanti kvarijo ugled zdravnikov, ki svojo službo vrše v najtežavnih razmerah, zelo pogosto v življenski nevarnosti. Ni čuda, da pod takimi razmerami tudi zdravniki dostikrat izgube potrpežljivost. Ker zdravniki v zavarovanju izvršujejo najvažnejšo in bistveno nalogo zavarovanja, bo urad z vsemi sredstvi ščitil one zdravnike, katerih vestno delo in trud izrabljajo simulanti. Ista sredstva pa bo uporabljal tudi proti onim zdravnikom, ki bi s svojimi postopanjem ogrožali zdravje ali življenje zavarovanih članov. Ko bo število izkoriščevalcev zavarovanja padlo na najnižjo stopnjo, ne bo več pritožb ne proti zdravnikom ne proti zdravilom in ne proti poslovanju urada. Zavarovanje potem tudi ne bo več pasivno. Institucija zavarovanja ni tuja sovražna institucija, iz katere bi bilo utemeljeno izžeti zadnjo kapljo življenske krvi, ona je poklicana, da ščiti zdravje in delavno zmožnost zavarovanih članov. To ji mora javnost omogočiti. Zato zavarovanje sloni na načelu samouprave vseh interesentov, torej tudi na načelu vzajemne samopomoči vseh interesentov.

ZANIMIVOSTI

DEDEK, KI STA GA VNUKA UGRABILA.

Čudna stvar se je pripetila londonskemu bogatašu, šiletnemu starčku Douglasu Hardenu. Sredi ulice sta ga pri belem dnevu ugrabila njegova dva vnuka Gotfrid in Karl Harden.

Premoženje starega očeta Douglasa Hardena njegovima dvema vnukoma že dolgo ni dalo spati. Že večkrat sta ga skušala naviti za denar, toda starec je bil skrupulozen in jima je lani samo enkrat izročil nekaj tisočakov. Morda bi bil darežljivejši, toda njegova sestra je točno nadzorovala njegovo razpolaganje z denarjem in je preprečevala, da bi starček komu kaj poklonil. Vnukoma torej ni kazalo nič drugega, kakor izvršiti kako zvijačo. Nagovorila sta torej strica, da mu želita prodati zbirko umetniških slik za 50 tisočakov. Stari očka je bil pri volji, da si zbirko ogleda. Sedli so torej v avto, toda sestra je starčku iz previdnosti dodelila slugo. Ampak vnuka sta se med vožnjo znala sluge spretno odkrižati. Poslala sta ga spotoma na pošto, sama pa medtem s starim očetom oddirjala nekam v londonsko predmestje, kjer mu sicer nista pokazala nikake zbirke umetniških slik, pač pa ga tako dolgo in tako zvito nagovarjala, da je starček podpisal menico za 50 tisočakov. Nato sta ga zopet odpravila domov, sama pa se namerila v banko, ki čuva starčkovo denarno premoženje.

Vendar ju je roka pravice kaj hitro iztaknila. Sestra, ki jo je sluga medtem obvestil, da sta vnuka odvedla starčka, je takoj slutila, da ga bosta oskubila za denar in je zatorej takoj poslala dvojce tajnih policistov v banko. In res, komaj sta vnuka vstopila v banko in predložila menico, sta ju prijela tajna policista in ju takoj odvedla s seboj na urad. Četudi se je izkazalo, da je menica pristna in starčkov podpis lastno-ročen, se bosta vzorna vnuka vseeno morala zagovarjati pred sodiščem, in sicer zaradi izsiljevanja.

× Miš se ujela v pajčevino. Kot čudo narave se smatra dogodek, da je navadni hišni pajek za-

pletel v svojo mrežo mlado miš. Martin Arvin v Indiani (Amerika), je namreč našel v kuhinji miško, ki je z repom visela na pajčevini. Ko jo je zjutraj prvič videl, je bilo okoli njenega repa ovitih več niti pajčevine. Brezupno je s prvimi nogami brskala po tleh. Po daljšem prizadevanju jo je pajek opredel okoli vratu. Ko se je zvečer vrnil Arvin z dela domov, je bila miš že mrtva in je visela za en palec od tal. Čez noč jo je pustil viseti, tekem noči pa jo je zopet dvignil, tako da je visela en in tri četrt palca od tal.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V zadevi depošiljanja slik za našo prilogo. G. R. v K.! Slike, ki nam jih obljublimate, kar pošljite! Tudi slike, ki jih ima Vaš znanec, nam bodo dobro došle. Povejte še drugim, ki imajo na razpolago kakršnekoli zanimive fotografije, naj nam jih blagovolijo odstopiti.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Lepo opravičilo.

Gost: «Gospod natakarkar, to pivo pa ni čisto.»
Natakarkar: «Oprostite, gospod, pivo je že čisto, samo kozarec je umazan.»

Lep izgovor.

Sodnik: «Vi ste ukradli uro?»
Tat: «Le verižico, gospod sodnik. Da je na njej visela ura, tega nisem vedel...»

Kam bi se skrnil.

Zena: «Ze spet si pijan, stari! To je pa že od sile. Lahko bi se od sramote skrnil pod zemljo!»
Mož: «No, tedaj mi pa daj ključ od spodnje kleti!»

Tako je.

Mati: «Lojzek, katerega teb mladih gospodov, ki prihajajo k tvoji sestri, imaš najrajši?»
Lojzek: «Onega oficirja. Ta je edini, ki ne zakrije luknje v ključavnici s čepico.»

Smola.

Evzebij: «Kaj si pa prav za prav imel s svojo ženo, ker se tako huduje nad tabo?»
Evstahij: «Ah, na moji pisalni mizi je našla neodprto ljubavno pismo...»
Evzebij: «Zakaj si pa tako nepreviden?»
Evstahij: «No, bilo je itak od moje žene, ko še nisva bila poročena. Ona se je samo jezila, ker ga nisem prebral.»

Tat in siromak.

V sobo, kjer je spal siromak, pride ponoči tat in išče, kje bi kaj dobil.
«Prijatelj,» ga nagovori siromak, ki se je ravno zbudil, «ti prideš v temi semkaj iskat reči, ki jih jaz še pri belem dnevu ne morem najti.»

Dober mož.

«Vražje mrzlo je danes,» je godrnjal Gervazij Hlačoper. «Se psa ne bi človek sedaj pustil ven... Pojdi, stara, in prinesi mi iz gostilne merico»

Ga že pozna.

Miha: «Posodi mi 50 dinarjev samo za pol ure.»
Anza: «Kar sedi lepo pri meni: pol ure bo preteklo tudi brez 50 dinarjev...»

Dober spomin.

Dolga leta je potrpežljivo prenašal grenkosti, končno pa je žena zbolela in umrla. Ko so nosilci krste dospeli do pokopališča, so zadeli z nosili ob steber pri vratih in krsta je padla na tla. Istočasno se je iz krste zaslislal krik na veliko presenečenje pogrebcev. Hitro so odstranili pokrov in videli, da je žena oživela.

Po tem dogodku je živela žena še tri leta in končno res umrla.

Ko so se nosilci krste bližali vratom pokopališča, je prihitel k njim mož pokojnice in jim reko: «Fantje, pazite na tisti steber!»

Kaj pravite na to?

ako se pogledate v ogledalo in Vam začne Vaš obraz in lasje delati skrbi. Za pravo nego Vaše polti, Vašega obraza in Vaših rok ter za popolno nego las dobite dva preizkušena proizvoda. Poznava!ci pravijo: od dobrega najboljši! I. Fellerjeva prava kavkaška Elsa pomada za obraz in

kožo čuva mladost in lepoto ter je najmočnejšega delovanja zoper pege, sojedce, nečisto polt, rdeče in hrapave roke. Z redno masažo se odpravijo tudi gube z obraza. II. Fellerjeva močna pomada za lase odstranjuje prhljaj, preprečuje izpadanje las in prerano osivelost, krhke lase napravi mehke in voljne. Cena obeh pomad je enaka. Za poizkus dva lončka od ene vrste ali po en

lonček od obeh vrst Elsa pomad že obenem z zavojnino in poštnino za 38 Din, vendar samo proti naprej poslanemu denarju, ker je po povzetju poštnina za 10 Din višja. Naročila nasloviti: lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Posamezne steklenice Elsafluida po 10 dinarjev v lekarnah in sorodnih trgovinah.

Razlika.

Evzebij: «Kaj, tujemu človeku, ki ga niti ne poznaš, posodiš denar, meni, staremu prijatelju, pa odbiješ enako prošnjo?»

Evstahij: «Seveda, tebe že namreč predobro poznam.»

V kavarni.

Prvi gost: «Gospod, ali pridete kmalu zopet?»
Drugi gost: «Saj sva si vendar tuja. Ali vam je kaj na tem ležeče?»

Prvi gost: «O, da! Oblekli ste namreč mojo suknjo.»

Na ljubavnem sestanku.

«Ali za gotovo veš, da sva varna?» šepetaje dekletu, ko jo ljubimec objema.

«Seveda. Preden sem prišel k tebi, sem prevrta! vodovodno cev in tvoj oče jo tišči, dokler ne pride klepar.»

Slab zdravnik.

Bolnik: «Zdravnik mi je prepovedal vsako razburjenje, ako si hočem svojo živčno bolezen ozdraviti. Sedaj mi pa pošlje tako osoljeni račun, da se ni mogoče vzdržati razburjenja.»

Dober nasvet.

Kapetanov nauk fantom, ki gredo domov po odsluženju vojaški dobi: «Ljubi fantje, oženite se hitro, dokler je še pokorščina v vaših srcih, da boste laže izhajali z ženami...»

Cigan in vislice.

Ravnodušnega cigana, katerega so vedli na vislice, spremlja velika množica radovednežev, ki se prerivajo okrog njega. Nekateri celo tečejo naprej na morišče. Nad temi je cigan zakričal: «Ljudje božji, nikar tako ne hitite, saj brez mene tako ne bo ničesar...»

Njeno naziranje.

Gospodar: «Urša, kam ste dali pismo, ki sem ga pustil davi na pisalni mizi?»

Služkinja Urša: «Vrgla sem ga v poštni nabiralnik.»

Gospodar: «Za božjo voljo, saj ni bilo naslova na njem.»

Urša: «Da, gospod, mislila sem, da je tako psav in da je to odgovor na zadnje grozilno pismo, ki ste ga prejeli brez podpisa.»

Zena mu je ušla.

Teodor: «Nikar preveč ne tuguje, stari prijatelj, saj se bo tvoja žena zopet vrnila.»

Teofil: «To je baš tisto, česar se bojim.»

Slab medicinee.

Pri medicinskem izpitu vpraša profesor dijaka: «Koliko morfija bi predpisali bolniku?»

Dijak: «Pet gramov.»

«Kaj pa mislite?» pravi profesor.

Dijak zmeden premišljuje, a profesor pogleda na uro in pravi: «Obžalujem, vaš bolnik je že mrtev.»

Previdnost.

Cestni ropar (popotniku): «Ali je kakšen orožnik v bližini? Videl sem namreč nekaj sumljivega.»

Popotnik: «Nisem nobenega srečal.»

Ropar (dvigne samokres): «No, potem mi pa brez ugovora dajte vaš denar in vašo uro.»

Smola.

Janez: «Ali lahko pogrešiš 50 dinarjev?»

Jože: «Lahko, ker jih nimam...»

Med igralci.

Neki igralec se je hotel poročiti. Pa je stopil gledališki šepetalec k njemu in mu rekel: «Ne oženite se! Doslej ste vedno poslušali mene, storite še sedaj tako!»

Smola.

Zdravnik: «Hvala Bogu, da smo vas tako daleč spravili. Ali veste, da smo vas tri tedne vzdrževali samo s konjakom?»

Jaka: «Kaka smola, gospod zdravnik, da sem bil ves čas nezavesten in nimam ničesar od tega...»

Za življenje je šlo.

V hotel je prišel neki Hrvat in natakarič ga je vprašala, kaj naroča.

Hrvat: «Prosim, prinesite mi jedi, katere imajo onile gospodje čisto male porcije. Meni prinesite štiri porcije skupaj.»

Natakarič: «Veste, gospod, tega imate tudi vi malo porcije zadosti.»

Hrvat: «Le prinesite mi, kakor sem vam naročil, saj plačam tudi jaz toliko kakor oni gospodje. Koliko stane?»

Natakarič je ubogala in mu prinesla štiri porcije svežega hrena.

Hrvat je takoj zajel polno žlico ter jo zvrnil v usta. Komaj pa se je s hrenom založil, je že vzel nož in si odrezal nos.

Natakarič videvši, kaj je Hrvat napravil, je priskočila in ga karala: «Za božjo voljo, kaj pa delate? Zakaj ste si odrezali nos?»

Hrvat: «Strela božja, kakšnega vruga ste mi pa prinesli? Ako bi si ne bil odrezal nosu, bi bilo sedaj po meni...»

Mnogi ne vedo, da je glavni vzrok mnogih trpljenj in boleznih slabo negovano in zato občutljivo telo. Ni domišljavost, temveč le izpol-

njenje naravnega zakona, če negujemo polt in lase. Za racionalno nego telesa slišimo vedno spet hvaliti: Fellerjevo pravo kavkaška Elsa pomado za obraz in kožo, Fellerjevo močno Elsa pomado za lase, Elsa milo zdravja in lepote, ki ne zahvaljuje svoje pristaše samo prijetnim vonjem, temveč tudi koristnim sestavinam, ki oplemenjujejo kožo. Elsa milo se dobi 5 vrst: Elsa lilijino mlečno, glicerinsko, boraksovo, katransko ter milo za britje. Za poizkušnjo se moreta naročiti 2 lončka pomade za 38 Din; 5 mil za 52 Din. že z zavojnino in poštnino pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

Imam dve hčerki.

ki bi jih rada omožila. Dote bosta imeli 125.000 Din. Opravljati znata vsa gospodinjstva dela. — Pismene ponudbe je poslati na upravo «Domovine» pod šifro «Dota». 106

Posojilnica v Črnomlju

registrovana zadruga z neomejeno zavozo

sprejema hranilne vloge od vsakogar in obrestuje iste od 1. januarja 1926. do preklica, in sicer:

nevezane po 5 %, vezane na enomesečno odpoved po 6 %, in vezane na trimesečno odpoved po 7 %. Posojila daje na hipoteke in na osebni kredit s poroštvom po najnižji obrestni meri.

V Črnomlju, dan 30. decembra 1925.

la

Načelstvo.

„JULLIENOV“ čistilo za hitro in uspešno čiščenje vina.

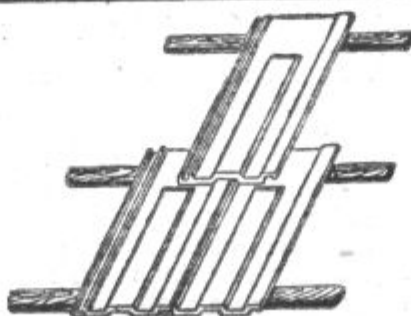
Uporabljajte to sredstvo vestno in ob vsaki potrebi, ker kalno ali nečisto vino nima prave cene ter ga vsakdo zavrže! Uporaba je enostavna. Preprodajalci, zahtevajte specialne ponudbe!

Glavna zaloga: Drogerija „Sanitas“, Celje in Ljubljana. 100

Motna vina čistiti in trpka ter prekislomiliti je zelo enostavno!

Na zalogi imamo specialno francosko želatino „LAINE“ tvrdke Clermont & Quignard, Pariz. K vsaki pošiljki pridenemo točno navodilo. Zahtevajte cene! 101

Glavna zaloga: Drogerija „Sanitas“, Celje in Ljubljana.

Miklošičeva c. 13

Najtrpežnejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strošnikov, z eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovcev (biber) in

zidno opeko.

Stekleni strešnik stalno na zalogi.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!